Ազգ
Azg

10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2005 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 204 (3370)

Մինսկի խմբի համանախագահ Մանն Անկարայում

Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրություններից հետո Բաքվից Անկարա է ուղեւորվել ԱՄՆ պետքարտուղարության Եվրասիայի հարցերով հատուկ հանձնակատար Սթիվեն Մանը: Նրան ընդունել է Թուրքիայի արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլը:

Նոյեմբերի 11-ին, ինտերնետային էջում տեղեկացնելով այդ մասին, թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը նշում էր, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Մանը հանդիպման ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի շուրջը մտքեր է փոխանակել Գյուլի հետ: Նա արձանագրելով հիմնահարցի կարգավորման դրական տեղաշարժերի առկայությունը՝ միաժամանակ ընդգծել է, որ տարածաշրջանում Թուրքիան ունի շատ կարեւոր դերակատարություն:

Մանը «Կարս-Ախալքալաք-Բաքու երկաթուղային նախագիծը կնպաստի՞ տարածաշրջանի խաղաղությանը» հարցին պատասխանել է. «Տնտեսական համագործակցության ամեն մի դրսեւորում որպես կանոն նպաստում է խաղաղությանը, սակայն պետք է պարզել՝ առեւտրի տեսանկյունից նախագիծը նպատակահարմա՞ր է, թե՞ ոչ»:

Հ. Չ.

Գրադարան

«Լեռնային Ղարաբաղը կփորձի օգտագործել Կոսովոյի նախադեպը»

Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հանդեպ Մոսկվայի հավասարահեռ քաղաքականությունը ռուսական որոշ շրջանակներ համարում են ոչ տրամաբանական

ԱՊՀ երկրների ինստիտուտի տնօրեն, Պետդումայի պատգամավոր **Կոնստանտին Զատուլինը** համոզված է, որ Ստեփանակերտի իշխանությունները կփորձեն օգտագործել Կոսովոյի նախադեպը՝ օրինականացնելու Լեռնային Ղարաբաղը միջազգային-իրավական դաշտում: «Ես վստահ չեմ, որ այդ ասիմճանի պատրաստ են Աբխազիան եւ Հարավային Օսիան: Ռուսաստանին նրանց մոտ լինելու հանգամանքը ավելի շատ լրացուցիչ բարդություն է: Լեռնային Ղարաբաղը որոշում է ընդունելու ինքնուրույն, ծայրահեղ դեպքում Հայաստանի հետ, մինչդեռ Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի դեպքում (միջազգային հանրությունը) ճնշում է բանեցնելու նրանց վրա Ռուսաստանի միջոցով», նշում է նա:

Կոնստանտին Զատուլին

Զատուլինը Ռուսաստանի ԱԳՆ հայտարարությունը, որով դատապարտվում էին հունիսին Լեռնային Ղարաբաղում տեղի ունեցած խորհրդարանական ընտրությունները, որակում է «տեխնիկական» եւ «հերթապահ, տրաֆարետային, սխալ» որոշում: «Այդ հայտարարությունից հետո նամակ գրեցի Սերգեյ Լավրովին, նշելով, որ ԱԳՆ-ն բաց է թողել լռելու հրաշալի հնարավորությունը»: Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հանդեպ Ռուսաստանի հավասարահեռ քաղաքականությունը, ըստ Զատուլինի, կարող էր տրամաբանորեն բացատրելի լինել այն տարիներին, երբ կար Խորհրդային Միությունը, երբ Հայաստանը եւ Ադրբեջանը նրա կազմում էին: «Մեզ պետք չէ պահպանել հավասարահեռ հարաբերություններ գոնե այն պատճառով, որ Ռուսաստանն ու Հայաստանը ՀԱՊԿ անդամներ են: Մոսկվան չպետք է թույլ տա ռազմական գործողությունների վերսկսումը, ռեւանշի եւ ուժային եղանակով Լեռնային Ղարաբաղի հարցի լուծման փորձերը»:

Տես էջ 3

Դիմիտրի Ռուպել. «Եթե կայունությունն Ադրբեջանում խախտվի, ղարաբաղյան կարգավորումը կհետաձգվի անորոշ ժամանակով»

ԵԱՀԿ գործող նախագահ Դիմիտրի Ռուպելը երեկ «Ուոլ սթրիթ ջոռնըլում» հրապարակած հոդվածում գրել է, որ «մենք մոտեցել ենք Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի լուծմանը», հաղորդում է «Մեդիամաքսը»: «Եթե կայունությունն Ադրբեջանում խափանվի, ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը կհետաձգվի անորոշ ժամանակով: Դա շատ ցավալի կլինի, հաշվի առնելով, թե որքան ենք մոտեցել խնդրի լուծմանը», նշել է նա: Ռուպելը մտահոգված է, որ «Ադրբեջանում կան ուժեր, որոնք կայունության փոխարեն կգերադասեն բռնությունը՝ սեփական եսասիրական շահերին հասնելու համար: Միջազգային հանրությունը պետք է աջակցի ընդդիմության եւ կառավարության միջեւ, ինչպես նաեւ բուն կառավարությունում շփումների թափանցիկությունը: Երկխոսությունը մոտակա օրերին եւ շաբաթներին կհեշտանար երրորդ կողմի ներգրավման շնորհիվ»:

ԲՈՂՈՔԻ ՁԱՅՆԵՐԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ ԵՆ

Ադրբեջանում ընտրությունները չեն ավարտվել

Մ. Նաhանգները չի դադարեցնի Բաքվի վրա ճնշումները, մինչդեռ Պուտինը «հաջող ընտրություններ» անցկացնելու համար շնորհավորել է Ալիեւին

Երեկ Բաքվում կեսօրից սկսվել եւ մինչեւ ուշ երեկո շարունակվում էր ընդդիմադիր երկու խոշոր դաշինքների՝ «Ազադլըղի» («Ազատություն») եւ «Ենի սիյասեթի» («Նոր քաղաքականություն») արտոնված հանրահավաքը, որին, ըստ ադրբեջանական եւ միջազգային լրատվամիջոցների հաղորդագրությունների, մասնակցում են տասնյակ հազարավոր ցուցարարներ: Ընդդիմության առաջնորդներ Ալի Քերիմլին, Իսա Գամբարը, Սարդար Ջալալօղլուն եւ մյուսները պնդում են, որ նոյեմբերի 6-ի խորհրդարանական ընտրությունները կեղծվել են եւ պահանջում են վերաքվեարկություն 125 ընտրատարածքներից առնվազն 100-ում: Նրանք ցուցարարներին հորդորում են չհեռանալ հրապարակից: Ըստ «Ռեգնումի», ցուցարարներն իրենց հերթին ընդդիմության առաջնորդներից պահանջում են նարնջագույն վրաններ խփել, ինչպես Ուկրաինայի հեղափոխական օրերին:

Բաքվի իրադարձությունները որոշ նմանություններ ունեն Վրաստանի, Ուկրաինայի եւ Կիրգիզիայի «գունավոր» դեպքերի հետ: Խոսքը ընտրությունները կեղծելու մասին չէ, այլ՝ Արեւմուտքի եւ Ռուսաստանի գնահատականների: Նախագահ Վլադիմիր Պուտինը հեռախոսով շնորհավորել է Իլհամ Ալիեւին խորհրդարանական ընտրությունների հաջող անցկացման առիթով: Արեւմուտքը, ի դեմս Մ. Նահանգների, ԵԱՀԿ-ի եւ եվրոպական կազմակերպությունների, Ադրբեջանի ընտրությունները համարում է միջազգային չափանիշներին չհամապատասխանող եւ Ալիեւին հորդորում է մի շարք ընտրատարածքներում անցկացնել վերաքվեարկություն, ինչին Ադրբեջանի ղեկավարը դեմ չէ: BBC-ն, վկայակոչելով վերլուծաբանների տեսակետները, նկատում է, որ ադրբեջանական ընդդիմությունը չունի բավարար ուժ եւ ժողովրդայնություն, որպեսզի Վրաստանի, Ուկրաինայի եւ Կիրգիզիայի օրինակով իրականացնի հեղափոխություն:

ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Դանիել Ֆրիդը հայտարարել է, որ Վաշինգտոնը չի դադարեցնի Բաքվի վրա ճնշումները: «Մենք համոզված ենք, որ Ադրբեջանի իշխանությունները հետաքննեն ընտրակեղծիքները եւ ընդունեն անհրաժեշտ միջոցառումներ իրավիճակը շտկելու համար, այդ թվում՝ չեղյալ հայտարարեն արդյունքները: Ըստ որում, դա պետք է անել շտապ», ասել է Ֆրիդը: Մի շարք ընտրատեղամասերում ընտրություններն արդեն չեղյալ են հայտարարվել: ԵԱՀԿ-ի գլխավոր քարտուղարը եւ Ուկրաինան եւս միացել են քննադատությանը, իսկ Բաքվում Նորվեգիայի դեսպանը նոյեմբերի 6-ի ընտրությունները որակել է «հետքայլ» նախորդ ընտրությունների համեմատ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

«ՆԱՏՕ-ն պատրաստ է իր խաղաղապահ ուժերը տեղակայել Հարավային Կովկասում»

Հարավային Կովկասում ՆԱՏՕ-ի կապի սպա Ռոմուալդս Ռաժուկսը երեկ Երեւանում հայտարարել է, որ «ՆԱՏՕ-ն պատրաստ է իր զորքերը տեղակայել Հարավային Կովկասում, եթե դա անհրաժեշտ լինի, եւ այդ համատեքստում Հյուսիսատլանտյան դաշինքի համագործակցությունը ԵԱՀԿ-ի հետ չափազանց կարեւոր է»: ՆԱՏՕ-ի կապի սպան նշել է նաեւ, որ խաղաղապահ ուժերի հնարավոր տեղակայման վերջնական որոշումը պետք է կայացնեն հենց հակամարտող կողմերը:

ԱՄՆ-ը կհամագործակցի նոր ատոմային բլոկի կառուցման հնարավորությունները հիմնավորելու հարցում

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ-ը կհամագործակցի Հայաստանի հետ՝ հիմնավորելու համար նոր ատոմային էներգաբլոկ կառուցելու հնարավորությունները: Այս մասին հայտնեց ՀՀ էներգետիկայի նախարար Արմեն Մովսիսյանը որպես ճշտում նախորդ օրը «ՆՏ»-ի կողմից տարածած այն լուրի, որում, վկայակոչելով նախարարին, ասվում էր, թե «ԱՄՆ-ը ընդունելի է համարում եւ կհամագործակցի Հայաստանի հետ նոր ատոմային էներգաբլոկ կառուցելու հարցում»:

Լավինյա Բաժբեուկ-Մելիքյանի թաղումը՝ այսօր

Երեկվա համարում **«Ազգը»** գուժել էր ՀՍՍՀ ժողովրդական նկարիչ Լավինյա Բաժբեուկ-Մելիքյանի մահը, 83 տարեկան հասակում: Այսօր տեղի կունենա տաղանդավոր նկարչուհու վերջին հրաժեշտի եւ թաղման արարողությունը: Ժամը 13.00-ին նրա դին կդրվի Հայաստանի նկարիչների միության տանը, որտեղից ժամը 14.00-ին կտարվի Կենտրոնական (Թոխմախի) գերեզմանատուն:

Հայ շախմատիստներն ընդհատեցին Չինաստանի հաղթարշավը

Չեմպիոնության հարցը գրեթե փակված է

Շախմատի աշխարհի թիմային առաջնության 8-րդ տուրում Հայաստանի հավաքականը կրկին իրեն գերազանց դրսեւորեց՝ 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնելով մրցաշարի առաջատար Չինաստանի տղամարդկանց հավաքականին, որը մինչ այդ անցկացրած բոլոր վեց մրցախաղերն էլ շահել էր: Մեր հավաքականի հաղթանակն ապահովեց Կարեն Ասրյանը, որը պարտության մատնեց անհասական հաշվարկով առաջին տեղում ընթացող Նի Հուային: Վերջինս եւս առաջին պարտությունը կրեց: Մինչ այդ, նա 6 պարտիաներից 4-ում հաղթել էր, 2-ն ավարտել ոչ-ոքի:

Մեր շախմատիստների մասնակցությամբ մյուս 3 պարտիաներն ավարտվեցին ոչ-ոքի: Առաջին խաղատախտակի վրա Լեւոն Արոնյանը թեեւ որոշ դիրքային առավելությանը, միավորը բաժանեց Բու Քսյանչիի հետ պայքարում: Վլադիմիր Հակոբյանը հաշտություն կնքեց Ժանգ Պենգսիանգի հետ, նմանապես Սմբատ Լպուտյանը խաղաղ դաշն կնքեց Ժանգ Ժոնգի հետ:

Այսպիսով, 8 տուրից հետո հայ շախմատիստները վաստակեցին 16,5 միավոր եւ ամրապնդվեցին 3-րդ տեղում: Չինաստանի հավաքականը չնայած պարտությանը, 21 միավորով շարունակում է վստահ գլխավորել աղյուսակը: Չին շախմատիստները գործնականում նվաճել են չեմպիոնի տիտղոսը: 2-րդ տեղում ընթացող Ռուսաստանի հավաքականն ունի 18,5 միավոր: Ռուսները 8-րդ տուրում 3-1 հաշվով պարտության մատնեցին Չինաստանի կանանց հավաքականին: Բոլոր պարտիաներն էլ արդյունավետ ելք ունեցան: Ուշադրության է արժանի Ենն Յանգի հաղթանակը Սերգեյ Ռուբլյովսկու նկատմամբ: Աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսին արժանանալու համար ավարտական տուրում ռուսներին անհրաժեշտ է նվազագույնը 3,5-0,5 հաշվով հաղթել չին շախմատիստներին: Հայաստանի հավաքականն էլ գործնականում ապահովել է բրոնզե մեդալները: Կարծում ենք, մեր շախմատիստներին դժվար չի լինի առավելության հասնել հետնապահներից մեկի՝ Կուբայի հավաքականի նկատմամբ: Մեր հավաքականին հետապնդող ուկրաինացիները նվազագույն՝ 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեցին Իսրայելի շախմատիստներին եւ վաստակեցին 15 միավոր: Նշենք նաեւ, որ եթե նույնիսկ Հայաստանի եւ Ուկրաինայի հավաքականները հավասար միավորներով ավարտեն մրցաշարը, միեւնույն է, լրացուցիչ ցուցանիշներով մեր թիմը կգերազանցի մրցակցին ու կգրավի 3-րդ տեղը՝ կրկնելով Երեւանում կայացած թիմային նախորդ առաջնությունում ցույց տված արդյունքը:

Տես էջ 7

Ընթացիկ

Սահմանադրական փոփոխությունների սպասվող հանրաքվեն առիթ է դարձել տարբեր տեսակի քննարկումների համար: Սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթով ներկայացվող յուրաքանչյուր դրույթ քննարկման է դրվում՝ քաղաքական տարբեր ուժերի հնարավորություն ընձեռելով իրենց դիրքորոշումն արտահայտելու, եւ մեկ անգամ այս կամ այն ուժին կողմ ու դեմ արտահայտվելու:

«Համաձայնություն» քաղաքագիտական հետազոտությունների կենտրոնը, ի դեմս Դավիթ Շահնազարյանի, երեկ քննարկում էր կազմակերպել նվիրված երկքաղաքացիության խնդրին: Հարցն այն է, որ գործող սահմանադրությունը երկքաղաքա-

թյան հարցը չլիներ»:

Պրն Աբրահամյանն անդրադարձավ Ռուսաստանում եւ Մ. Նահանգներում երկքաղաքացիության կիրառման փորձին: Ռուսաստանում, ըստ Արամ Աբրահամյանի, եղած փորձը, որ 2004 թ. ըստ էության արգելվեց, ոչ թե երկքաղաքացիություն էր, այլ երկրորդ քաղաքացիություն, այսինքն՝ Ռուսաստանի քաղաքացիությունը գերակա վիճակում էր այլ քաղաքացիության նկատմամբ: Մ. Նահանգների դեպքում էլ, ըստ զեկուցողի, երկքաղաքացիությունը չի խրախուսվում, բայց եւ չի հետապնդվում:

«Առավոտ» օրաթերթի խմբագիրն անդրադարձավ ոչ հայերի Հայաստանի քաղաքացի դառնալու հնա-

ների, այն վտանգները, որոնք հնարավոր է իրականություն դառնան երկքաղաքացիության արգելքը հանելու դեպքում: Եվ չնայած երկքաղաքացիությանը կողմ տեսակետներ ունեցողներ քննարկմանը չէին մասնակցում, ամեն դեպքում հարցը թերեւս ոչ այնքան նման արգելք սահմանադրության մեջ ունենալ-չունենալն է, որքան գործնականում երկքաղաքացիություն ասվածը կիրառելը:

Երկքաղաքացիության վերաբերյալ կողմ եւ դեմ բոլոր հարցերի պատասխանը կարելի է ամփոփել մեկ դասում: Ինչպես քննարկման ժամանակ նշեց **Ավետիք Իշխանյանը**, սկզբունքորեն դեմ չլինելով երկքաղաքացիությանը, ին-

Երկքաղաքացիություն. Հայաստանի անկայուն ապագայի պատճա՞ռ, թե՞ բարի ժեստ սփյուռքին

Սահմանադրական փոփոխություններով առաջարկվում է հանել երկքաղաքացիության արգելքը

ցիությունը արգելում են, իսկ սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթով առաջարկվում է ուղղակի հանել արգելանքը՝ ոլորտի կարգավորումը թողնելով օրենքներին:

Ընդհանրապես երկքաղաքացիության հասկացության եւ դրա դրսեւորումների մասին խոսեց իրավապաշտպան **Վարդան Հարությունյանը**: Ըստ նրա, սահմանադրական փոփոխությունների ներկայացվող փաթեթում փոփոխություններից միայն մեկն է հեղափոխական, եւ դա հենց երկքաղաքացիության արգելքի վերացումն է, քանի որ էականորեն կարող է ազդել Հայաստանում իշխանություն ձեւավորելու վրա, մասնավորապես, օրինակ՝ Ռուսաստանի քաղաքացի հայերը երկքաղաքացիության հնարավորության դեպքում կարող են ազդել իշխանության ձեւավորման վրա: Ավելին՝ կարող են ձեւավորել այդ իշխանությունը:

Մյուս զեկուցողը պատրաստել էր «Առավոտ» թերթի գլխավոր խմբագիր Արամ Աբրահամյանը: Պրն Աբրահամյանը նախ կարեւորեց, որ որեւէ քաղաքական ճամբարում չի գտնվում ինքը, դրա համար էլ առանց վախենալու կարող է ասել, որ «ընդհանուր առմամբ առաջարկված փոփոխությունները (սահմանադրական- Ա. Հ.) դրական եմ գնահատում, հակված կլինեի «այո» ասելու, եթե երկքաղաքացիու-

րավորությանը: Քանի որ նման սահմանափոխում հնարավոր չէ իրագործել օրենսդրորեն, Արամ Աբրահամյանի խոսքերով, ստացվում է, որ 2 մլն չինացիների Հայաստանի քաղաքացի դառնալու ցանկությունը կարող է ի կատար ածվել, եւ չգիտես թե ինչ կունենանք:

Դավիթ Շահնազարյանը նույն այս տեսանկյունով ավելացրեց, որ եթե մեր տարածաշրջանի ազգային որեւէ փոքրամասնության ներկայացուցիչներ ցանկանան դառնալ ՀՀ քաղաքացի, պարզ չէ, թե դա ինչ արդյունքի կբերի:

Քննարկումն ընդհանուր առմամբ ընդգծում էր, ըստ մասնակից-

քը զգուշանում է, քանի որ չի վստահում Հայաստանի իրավական համակարգին: Իրապես կարեւոր է, որ նման արգելքի վերացման դեպքում ընդունվեն այնպիսի օրենսդրական ակտեր, որոնք երկքաղաքացիությունը չեն դասի Հայաստանի համար գլխացավանք դարձած մնացած երեւույթների շարքում: Եվ քանի որ նույն այդ իրավական համակարգը կոռուպցիոն երեւույթների առատ դաշտ է, երկքաղաքացիության դեպքում եղած կոռուպցիոն ռիսկերը մեծանում են:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայրենակցականների միությունը քաղաքական նկրտումներ չունի

Անմասն չեն հանրաքվեից

«Այոի» եւ «ոչի» քարոզման գործընթացում հայրենակցական միությունները էլ իրենց անելիքը գտել են եւ ուժերը միավորել-ուղղել են դեպի «այոն»: Սահմանադրական փոփոխությունների նախագիծն առաջընթաց են համարում 33 հայրենակցական միություններ: Նրանք կենտրոնացնելով կարողություններն ու հնարավորությունները հանրապետության 30 բնակավայրերում «այոի» շտաբներ են բացել, որից 10 Երեւանում: Շտաբներն ի վերջո լինելու են 45-ը եւ ունեն երիտասարդական թեւ: Այն առանձին տարածք ունի եւ ի տարբերություն մյուս շտաբների, բացի փոփոխություններին իրազեկելուց նաեւ երիտասարդների ծանոթության եւ համագործակցության խնդիր է լուծելու:

Հայրենակցականների միության (ՀՄ) կազմկոմիտեի վստահությունը մեծ է, որ թե՛ ուժերը, թե՛ մասնագետները կբավականացնեն քարոզարշավն արժանվույն իրականացնելու: ՀՄ քարոզարշավն «այոի» այլ քարոզիչների արածից տարբերվելու է նաեւ բարեգործական ծրագրի իրականացմամբ: Ողջ հանրապետության տարածքում մինչ նոյեմբերի 27-ը առողջապահական ծառայությունների երկօրյա բաց դռներ են լինելու: Հստակեցված չեն օրերը, բայց արդեն հայտնի է, թե բժիշկներից ով որ մարզում է աշխատելու, քանի որ ծրագիրը մշակված է հայրենակցական միությունների տրամաբանությամբ՝ ծագումնաբանական հիմքով: Իսկ այն մարզերում, որտեղից սերած բժիշկները քիչ են, պակասը լրացվելու է առանց ծագումնաբանական հիմքի: Այս խնդրում էլ դժվարություններ չեն ունենալու հայրենակցականները՝ ցանկություն հայտնողները շատ են: Սահմանադրության փոփոխություններին իրազեկելու եւ իրավաբանական խորհրդատվություն տրամադրելու ցանկություն հայտնած իրավաբանների պակաս էլ չեն զգում հայրենակցականների միության կազմկոմիտեում: Արդեն 60 իրավաբան ցանկություն է հայտնել այդ աշխատանքն իրականացնելու: Հայրենակցականները հայաստանաբնակներին տրամադրելու են նաեւ սեփական «այո» լոգոյով 2006-ի օրացույցներ՝ «ԱՅՈ-ն մեր ոգին է հավաքական» կարգախոսով: Հայրենակցականների միության կազմկոմիտեի նախագահ **Դերենիկ Դումանյանը**, ներկայացնելով արվածն ու անելիքը, ընդգծեց. «Հայրենակցական միությունները հասարակական կազմակերպություններ են եւ քաղաքական ոչ մի նպատակ չեն հետապնդում: Պարզապես համազգային, համապետական այս խնդրի՝ երկրի մայր օրենքի բարեփոխմանը տեղեկանալու եւ տեղեկացնելու գործընթացից չէինք կարող անմասն մնալ: Միավորվեցինք համապետական այս խնդրի շուրջը եւ, կարծում եմ, այլ գործունեության համար այս միությունը գործուն չէ»: Դումանյանը վստահեցրեց նաեւ, որ հայրենակցական միությունները ներկայացուցիչների կորուստ չեն ունեցել իրենց որդեգրած դիրքորոշման պատճառով, քանի որ առանձին անձանց այլ կարծիքի լինելը բոլորովին չի խանգարելու հայրենակցական միությունների բուն գործունեությունը համատեղ իրականացնելուն:

Ն.Պ.

ԹՈՒՐՔԻԱ

Մութաֆյան պատրիարքի մերժումը բախվում է Կեսարիայի համալսարանի ռեկտորի դժգոհությանը

Նոյեմբերի 1-ի համարում «Մութաֆյան պատրիարքը մերժում է գիտաժողովի հրավերը» վերնագրով «Ազգը» տեղեկացրել էր Կեսարիայի «Էրջիես» համալսարանի 2006 թ. ապրիլին այլընտրանքային «հայկական» գիտաժողով հրավիրելու նախաձեռնության մասին:

Գիտաժողովին պատվավոր հյուրի կարգավիճակով, ի թիվս նախկին դեսպանի Քյամրան Ինանի եւ պաշտոնաթող դեսպանների, հրավիրվել էր նաեւ Պոլսո հայոց պատրիարք Մեսրոպ Բ Մութաֆյանը: Սակայն ամենապատիվ պատրիարքը միաժամանակ մերժել է հրավերը հետեւյալ նկատառումով. «Պոլսո հայոց պատրիարքարանը հոգեւոր կենտրոն է: Ես ճիշտ չեմ համարում, որ այս կենտրոնը նախաձեռնություն ցուցաբերի այնպիսի հարցերում, որոնք ենթակա են քաղաքականացման եւ լարվածության հիմքեր են պարունակում»:

Ըստ երեւույթին Մութաֆյան պատրիարքի մերժումը դժգոհություն է պատճառել գիտաժողովի կազմակերպիչներին, որ նրանք, ի դեմս Կեսարիայի «Էրջիես» համալսարանի ռեկտոր, դոկտ., պրոֆ. Ջենգիզ Ութաշի, գրավոր պատասխանել են դրան: Այդ մասին նոյեմբերի 8-ի համարում տեղեկացրել է «Հյուրիեթը»: Ահա թե ինչ է պատասխանել Ութաշը. «Մենք պատրիարքին հրավիրել էինք, որ գիտաժողովի բոլոր զեկուցումները գիտական մթնոլորտում քննարկվեն եւ միջոցառումը չքաղաքականացվի: Այս կարգի բազմաթիվ գիտաժողովներ են հրավիրվել տարբեր համալսարաններում: Մասնակցել կամ չմասնակցելը իր խնդիրն է, սակայն գիտաժողովը քաղաքականացման հիմքեր բոլորովին չունի, եւ դա առանց Մեսրոպ Մութաֆյանի էլ անցկացվելու է»:

Հ. Օ.

Ջոն Բալոյի միլիոնները «Ազգին»

Ինտերնետային շահատակություններ

Վիրտուալ աշխարհում բախտ փորձող արկածախնդիրները սովորաբար հաշվարկներ են անում համակարգչի մոտ նստածի դյուրահավատության վրա՝ առաջարկելով դրամ, միլիոններ, Կանայան կղզիներ ու խորոր շահում: Մի այդպիսի հաշվարկի արդյունք էր օրերս «Ազգին» հղված նամակը՝ ստորագրությամբ Ջոն Բալոյի, Զիմբաբվեի միլիոնատեր սըր Ջոնես Բալոյի որդու: Ջոն Բալոյենց՝ ընտանեկան գաղտնի սեյֆում թաքցրած հայրական հարստությունը կազմել է 18 մլն 500 հզ. դոլար:

Այդ գումարը նրանք ավանդադրել են Հարավային Աֆրիկայի բանկերից մեկում եւ հարստությունը հավանական փորձանքներից պաշտպանելու քաղաքական երաշխիքներ են փնտրում: Երկար մտմտալուց հետո Ջոն Բալոն «Հույժ գաղտնի» վերտառությամբ ուղերձ է հղում ինտերնետ՝ փնտրելով անդրծովյան միամիտ «գործընկերոջ», որը կարող է իր միլիոնները ապահով ու հուսալի բանկ փոխանցել: Հաջող գործարքի դեպքում Ջոն Բալոն խոստանում է այդ գումարի 20 տոկոսը:

Նման պատմությունները, սովորաբար, ավարտվում են նույն սցենարով: Խայծը կցած «գործընկերը» տեղեկացնում է իր հեռախոսի ու ֆաքսի տվյալները: Իրադարձությունների հաջորդ փուլում ինտերնետային ավազակը մանր-մունր ծախսերի համար մինչեւ 500 դոլարի պահանջ է ներկայացնում նրան՝ զանազան պատճառաբանություններ բերելով, թե բանկում պահ տված միլիոններն այս պահին հարմար չէ օգտագործել:

Եթե հիշում եք, մի 2 ամիս առաջ արդարադատության նախարարության մամուլի ծառայությունը հատուկ ուղերձով զգուշացրեց մեր քաղաքացիներին ինտերնետային շահատակությունների վերաբերյալ: Մեր համաքաղաքացիներից երկուսն արդեն տուժել են՝ 500-ական դոլար փոխանցելով գայթակղիչ առաջարկների հեղինակներին, որոնք կարճ ժամանակ անց գոլորշացել են:

Ջոն Բալոն ինտերնետում սփռած երեւակայական գործարքը վերնագրել է «Հույժ գաղտնի»՝ խնդրելով բարյացակամ լինել եւ մերժելու դեպքում պարզապես մոռանալ իր եւ նամակի մասին: Համարյա այդպես էլ վարվում ենք:

Կ. Դ.

Ջրամատակարարման ընդհատում Նոր Նորքում

Երեւանի «Ջրմուղ-կոյուղի» ընկերությունը տեղեկացնում է, որ Կաքնաղբյուրի պոմպակայանը սնուցող էլեկտրաենթակայանում «Կաբնաղէլ.ցանցեր» ՓԲԸ կողմից իրականացվող պրոֆիլակտիկ աշխատանքների հետ կապված՝ նոյեմբերի 11-ին ժամը 11.00-17.00 Նոր Նորք համայնքում կնկատվի ջրի ճնշման անկում եւ ջրամատակարարման գրաֆիկի խախտում:

Պատճառված անհանգստության համար ընկերությունը հայցում է սպառողների ներողամտությունը:

Երեւանի «Ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ մամուլի գրասենյակ

Շնորհակալական խոսք

Երեւանի բնակիչ Գուրգեն Բաբայանը, որը երկրորդ կարգի հաշմանդամ եւ պատերազմի վետերան է, օրաթերթի միջոցով շնորհակալություն է հայտնում Նորք-Մարաշ օրթոպեդիկ հիվանդանոցի ամբողջ անձնակազմին: Այս տարվա հունվար ամսին բնակիչը կոտրել էր ձախ ծունկը. նրանք իրենց հոգատարությամբ եւ խնամքով հիվանդանոցի աշխատակիցներն օգնել են եւ ոտքի կանգնեցրել: Գուրգեն Բաբայանը հատուկ շնորհակալություն է հայտնում վնասվածքաբանության ինստիտուտի տնօրեն Համբարձումյան Վահեին, Այվազյան Արմենին, ավագ բուժքույր Սարգսյան Զոյինին, մյուս բուժքույրերին եւ աշխատողներին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են՝ համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թոչնագրիպն ախտորոշելու հնարավորություն Հայաստանն ունի

Իմունոկանխարգելման ծրագրի ներկայացման ժամանակ հայտնեց գլխավոր սանիտարական բժիշկը

Հայաստանի կառավարությունը երեկ հաստատեց իմունոկանխարգելման ազգային ծրագիրը, որի մասին լրագրողներին մանրամասներ հաղորդեց գլխավոր սանիտարական բժիշկ **Վլադիմիր Դավիդյանցը**: Նա նախ ներկայացրեց այս ոլորտում մինչ այժմ կատարվածը եւ դրա արդյունքները:

Համաձայն գլխավոր սանիտարական բժշկի հաղորդման, 1996 թ.-ից Հայաստանում չի արձանագրվել պոլիոմելիտի դեպք, 2002 թ. մեր երկիրը հայտարարվեց որպես պոլիոմելիտից ազատ տարածք: Վերջին տարիներին Հայաստանում չեն գրանցվել նաեւ դիֆտերիայի, փայտացման դեպքեր: Երեխաների նոր պատվաստումներ են սկսել հեպատիտ «Բ»-ի դեմ, իսկ երեք վարակների՝ կարմրուկի, կարմրախտի եւ խոզուկի դեմ առանձին-առանձին պատվաստանյութերի փոխարեն ներդրվել է մեկ եռավալենտ պատվաստանյութ:

Վլադիմիր Դավիդյանցը հայտնեց նաեւ, որ եթե նախկինում պատվաստանյութերի ֆինանսավորումն իրականացնում էին հիմնականում դոնոր կազմակերպությունները, ապա անցյալ տարվանից այդ ծախսերն իր վրա է վերցրել պետությունը: Ներկայումս պետական բյուջեից տրվում է պատվաստումների համար անհրաժեշտ գումարի 70 տոկոսը: Մնացած մասը տրամադրում են վերոնշյալ կազմակերպությունները, որոնցից գլխավոր սանիտարական բժիշկը առանձնացրեց Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությանը, ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամին, Իմունիզացիայի գլոբալ հիմնադրամին, Վիշնեւսկայա-Ռոստրոպովիչ հիմնադրամին: Մասնավորապես պետության կողմից ձեռք են բերվում պոլիոմելիտի, ԲՑԺ-ի (տուբերկուլյոզի), ԱԿԴՓ (դիֆթերիա, կապույտ հազ, փայտացում) դեմ պատվաստանյութերն ու ներարկիչների ամբողջ պահանջարկը: Ներկայումս, ըստ ելույթ ունեցողի, 5 պատվաստանյութերով 9 հիվանդությունների դեմ պատվաստումներ են իրականացվում:

Կառավարության հաստատած ծրագիրը ներառում է նաեւ կանխարգելման առաջնահերթ միջոցառումների ցանկը, աշխատանքները համակարգող հանձնաժողովի կազմը եւ պատվաստումների ազգային օրացույցը: Ծրագրի հիմնական նպատակն է նվազեցնել Հայաստանում կառավարվող-վարակիչ հիվանդությունների հիվանդացությունը, վերացնել այդ պատճառով մանկական մահացությունը: Ծրագրի իրագործման համար անհրաժեշտ տարեկան գումարը կազմում է 2,8 մլն դոլար:

Գյումրիում արձանագրված սիբիրախտի հիվանդության դեպքի վերաբերյալ հարցին պատասխանելով Վլադիմիր Դավիդյանցը հայտնեց, որ ախտորոշումը դեռեւս կլինիկորեն է տրվել, իսկ մանրէաբանական անալիզների պատասխանները դեռեւս հայտնի չեն: Այդուհանդերձ, գլխավոր սանիտարական բժշկի հավաստմամբ, հակահամաճարակային միջոցառումներն արդեն կատարվում են:

Թռչնագրիպի առնչությամբ տրված հարցին ելույթ ունեցողը չցանկացավ մանրամասն պարզաբանումներ տալ, ասելով, որ այդ խնդրին նվիրված միջոցառում տեղի կունենա մոտ օրերս: Նա սահմանափակվեց միայն ասելով, որ թռչնագրիպի դեմ պայքարի ծրագիրն արդեն պատրաստ է եւ գերատեսչություններում քննարկվելուց հետո կդրվի կառավարության հաստատմանը: Ներկայումս հնարավորություն կա կասկածի դեպքում ախտորոշելու այդ հիվանդությունը եւ կա դեղերի որոշակի քանակ՝ բուժելու համար:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ջրային միջազգային գագաթաժողով Երեւանում

Ինչպես տեղեկացանք ջրային տնտեսության պետական կոմիտեից, այս տարվա նոյեմբերի 17-18-ը Երեւանում տեղի կունենա Տնտեսական համագործակցության եւ զարգացման կազմակերպության (ՏԶՀԿ) գագաթաժողով՝ նվիրված Արեւելյան Եվրոպայի, Կովկասի, Կենտրոնական Ասիայի (ԱԵԿԿԱ) երկրների ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման հիմնախնդիրներին: Համաժողովի ժամանակ, որը գումարվում է 5 տարին մեկ, կքննարկվեն վերոհիշյալ երկրներում ջրային տնտեսության ոլորտում ճգնաժամային իրավիճակների հաղթահարման եւ դրա համար անհրաժեշտ բարեփոխումների ֆինանսավորման հարցերը:

Հաղորդագրությունից տեղեկանում ենք նաեւ, որ ՏԶՀԿ-ն ունի 30 անդամ երկրներ՝ ԱՄՆ, Մեծ Բրիտանիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Ճապոնիա: Այդ երկրները աջակցում են ոչ անդամ 100 երկրներին, որոնց ջրամատակարարման-ջրահեռացման համակարգերը մաշվել են եւ վտանգավոր դարձել մարդկանց առողջության ու շրջակա միջավայրի համար: Կազմակերպությունը պատրաստ է ներդրումներ կատարել այս ոլորտում առաջընթաց արձանագրած երկրներին: Նման երկրների թվում է Հայաստանը: Այս հանգամանքը նկատի ունենալով էլ ՏԶՀԿ-ն առաջարկել է հերթական գագաթաժողովը կազմակերպել Երեւանում:

Ըստ ջրային տնտեսության կոմիտեի՝ այս համաժողովին մասնակցելու հայտ են ներկայացրել 150 երկրների, ինչպես նաեւ Համաշխարհային բանկի, Վերականգնման եւ զարգացման եվրոպական բանկի, Գերմանական վերականգնման վարկային բանկի, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի ներկայացուցիչներ:

Ա. Մ.

Նշվեց Շնողի միջնակարգ դպրոցի 100-ամյակը

Նոյեմբերի 6-ին հանդիսավորությամբ նշվեց Շնողի միջնակարգ դպրոցի հիմնադրման 100-ամյակը, որին մասնակցում էին Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, ԱԺ պատգամավորներ Արարատ Մալխասյանը, Ռազմիկ Մարտիրոսյանը, ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային եւ կրոնական փոքրամասնությունների հարցերով վարչության պետ Հրանուշ Խառատյանը, դպրոցի տարբեր տարիների բազմաթիվ շրջանավարտներ, հյուրեր:

Մինչեւ հիմնական դպրոցի հիմնադրումը Շնողում մասնավոր դպրոց է գործել դեռեւս 1890-ական թթ., որի շրջանավարտներն աշխատանքի են նշանակվել տարբեր պաշտոնների: Բազմաթիվ շնողեցիներ կրթություն են ստացել Թիֆլիսում, Էջմիածնի Գեւորգյան ճեմարանում:

Մասնավոր դպրոցը գործել է մինչեւ 1905 թվականը: 1905 թ. հոկտեմբերի 20-ին հիմնադրվել է ծխական դպրոց՝ 47 աշակերտով եւ մեկ ուսուցչով:

1906 թ. փետրվարի 17-ին համապատասխան գրանցում է ստացել իբրեւ դպրոց: Կրթօջախը գործել է գյուղի մասնավոր տներում, իսկ 1910-ին գյուղի միջոցներով կառուցվել է մեկ հարկանի դպրոցի շենք: 1948-ին արդեն դպրոցի աշակերտների թիվը 47-ից հասել էր 294-ի: Ապա ընդլայնվել է դպրոցի ե՛ւ ուսուցչական, ե՛ւ աշակերտական կազմը, կառուցվել է դպրոցի ներկայիս շենքը:

- Ամեն տարի 40-43 շրջանավարտից նվազագույնը 13-14-ը պետական բուհեր են ընդունվում,- ասում է դպրոցի տնօրեն Գեւորգ Ավետյանը,- կան նաեւ մասնավոր բուհեր եւ տեխնիկումներ ընդունվողներ:

Շրջանավարտներից 9-ը գիտությունների դոկտոր-պրոֆեսորներ են, 35-ը՝ գիտությունների թեկնածուներ ու դոցենտներ, մեկը՝ Խորհրդային Միության հերոս, մեկը՝ ԽՍՀՄ պետական մրցանակի դափնեկիր, եղել են նաեւ ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի, ՀՀ ԱԺ պատգամավորներ: Այսօր նույնպես շրջանավարտներից շատերը պետական պաշտոնյաներ են, տարբեր բնագավառների ղեկավարներ, ճարտարապետներ ու արվեստագետներ:

Դպրոցը տվել է 15 ոսկե եւ ավելի քան 25 արծաթե մեդալակիրներ, որոնց մեծ մասը դարձել են որակյալ մասնագետներ: 1965-1976 թթ. գյուղում գործել է նաեւ 8-ամյա դպրոցը: 1948-1973 թթ. գործել է նաեւ երեկոյան միջնակարգ դպրոցը:

- Հպարտության մեծ զգացումով եմ շնորհավորում մեր դպրոցի 100-ամյա հոբելյանը, մաղթելով ամենամյա բարիք նախկին եւ այսօրվա մանկավարժներին,- ասաց Շնողի գյուղապետ Հայկազ Քոչինյանը: Նա թվարկեց վաստակաշատ այն վետերան ուսուցիչների անունները, ովքեր գյուղապետարանի կողմից արժանացել են հուշանվերների: Գյուղապետը հայտարարեց, որ համայնքի ավագանու որոշմամբ պատվավոր շնողեցի կոչմանն են արժանացել Հրանուշ Խառատյանը եւ դպրոցի նախկին շրջանավարտ, այժմ Հայաստանի պետական անվտանգության ծառայության աշխատակից Էդիկ Ղումաշյանը: Հր. Խառատյանը շնորհավորական խոսքում ասաց, որ վաղուց է իրեն շնողեցի համարում, քանզի ամուսինը ծնունդով այդ գյուղից է: Նա հայտարարեց, որ 120 գեղարվեստական եւ մասնագիտական գիրք է նվիրում դպրոցի գրադարանին եւ պարտավորվում է ամեն տարի 50 գիրք նվիրել:

- Ես այսօր խոսելու եմ ոչ թե որպես մարզպետ, այլ որպես դպրոցի շրջանավարտ,- ասաց Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը:- Դարերի խորքից եկող գյուղը չէր կարող իր դպրությունը, կրթությունը չունենալ: X-XI դարերից գոյություն ունեցող գյուղի բնակիչները ոչ միայն պետք է կարողանային պահպանել այդ ամենը, այլեւ մտքի թռիչքներ ունենային: Դպրոցը պետք է շարունակի բարի ավանդույթները եւ նորանոր հաջողություններ ունենա՝ դաստիարակելով հայրենիքին պիտանի մարդիկ:

Ասմունքով հանդես եկան դպրոցի աշակերտները, ելույթ ունեցան գյուղի արվեստի դպրոցի սաները՝ իրենց կատարումներով գեղագիտական մեծ բավականություն պատճառելով ներկաներին:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

ԲԱՑՎԵՑ ԳԱՆՁԱՍԱՐ-ԿԻՉԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԸ

Արցախի «ողնաշարն» ամրապնդվում է

Արցախի ողնաշարը համարվող «Հյուսիս-հարավ» մայրուղու շահագործվող մասը երկարեց եւս 5 կմ-ով՝ բացվեց Գանձասարի խաչմերուկ-Կիչան ճանապարհահատվածը: Իսկ մայրուղու շինարարությունը ավարտին հասցնելու համար կպահանջվի շուրջ 2 տարի: Այդ մասին լրագրողների հետ ունեցած զրույցում հայտնել է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի վարչության գործադիր տնօրեն Նաիրա Մելքումյանը:

Ճանապարհահատվածի բացմանը ներկա էր նաեւ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը: Ընդգծելով մայրուղու կարեւորությունը, նախագահը լրագրողների հետ ունեցած զրույցում մասնավորապես ասաց. «Յուրաքանչյուրը ոտք դնելով Արցախ, ձգտում է անպայման լինել Գանձասարում: Ուստի չի կարելի ասել, որ այս հատվածը ավելի կարեւոր է, քան մյուսը, քանզի ճանապարհն ինքնին մի պայծառ գաղափար է մեզ համար: Ամեն մի հատվածի տարածքում մարդիկ են ապրում, նպատակը մեկն է՝ ամեն կերպ նպաստել նրանց կենսական հարցերի լուծմանը»:

Առաջիկայում անցկացվելիք հեռուստամարաթոնի վերաբերյալ իր ակնկալիքներն արտահայտելով, Ա. Ղուկասյանը հույս հայտնեց, որ ամեն ինչ նորմալ ընթացք կունենա եւ կհաջողվի հավաքել անհրաժեշտ գումարը, թեպետ նախորդ տարվա ռեկորդային ցուցանիշին հասնելը հավանաբար դժվար կլինի ԱՄՆ-ում վերջերս տեղի ունեցած բնական աղետների պատճառով, մանավանդ որ դրամահավաքի հիմնական դոնորները Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներից են:

Գանձասարի խաչմերուկ-Կիչան ճանապարհահատվածի շինարարությունն իրականացրել է «Քարավան» ՍՊԸ-ն: Դա ընկերության շինարարների կառուցված երրորդ հատվածն է: Անցյալ տարի նրանք շահագործման են հանձնել մայրուղու «Մարտունի-Կարմիր շուկա» հատվածը, իսկ ներկայումս ընթացքի մեջ է «Ստեփանակերտ-Շոշ» ութ կիլոմետրանոց ճանապարհի շինարարությունը, որը նախատեսվում է ավարտել եկող տարվա ամռանը:

«Քարավանի» տնօրեն Հ. Հակոբյանը հատվածի բացման արարողության ժամանակ ներկաներին հավաստիացրեց, որ ամենայն ճշգրտությամբ ու պատշաճ որակով են իրականացվել աշխատանքները, եւ ճանապարհահատվածը կծառայի երկար տարիներ:

«Հյուսիս-հարավ» մայրուղու շինարարության վերջնափուլը կընթանա «Արցախի վերածնունդ» խորագույն նոր ծրագրին զուգահեռ: Իսկ դրա հաջողությունը, թերեւս, մեծ մասամբ պայմանավորված է լինելու հերթական դրամահավաքի արդյունավետությամբ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«Լեռնային Ղարաբաղը կփորձի օգտագործել Կոսովոյի նախադեպը»

1-ին էջից

Մոսկվան դասապարտում է Թբիլիսիի՝ Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի նկատմամբ արվող ռազմատենչ հայտարարությունները, մինչդեռ Լեռնային Ղարաբաղի դեպքում լռության է մատնում Իլհամ Ալիեւի պատերազմով խնդիրը լուծելու կոչերը: «Աբխազիան եւ Հարավային Օսիան, ի տարբերություն Լեռնային Ղարաբաղի, ընդհանուր սահմաններ ունեն Ռուսաստանի հետ, ինչը պատասխանատվություն է Մոսկվայի համար», ասում է Զատուլինը եւ հավելում, որ եթե Չեչնիայի հարցում Ադրբեջանը լոյալ է, ինչը Ռուսաստանում գնահատվում է, Վրաստանի հետ Ռուսաստանի հարաբերությունները բոլորովին այլ են:

Ռիֆաս Շայխուտդինովը Պետդումայում ԱՊՀ երկրների եւ հայրենակիցների հետ կապերի հանձնաժողովի փոխնախագահն է: Նա ասում է, որ Ռուսաստանը ցանկանում է բարեկամական հարաբերություններ պահպանել խորհրդային տարածքի նախկին հանրապետությունների հետ. «Ռուսաստանը հրաժարվել է կայսերապաշտական հավակնություններից եւ ուզում է զբաղվել իր ժողովրդի խնդիրներով: Մենք հրաժարվում ենք մեկ երկրին մեկ այլ երկրի նկատմամբ առաջնահերթություն տալուց: Բարիդրացիական հարաբերություններ ենք հաստատում ե՛ւ Հայաստանի, ե՛ւ Ադրբեջանի հետ»:

«Բայց եւ այնպես, Ռուսաստանը որոշում ընդունեց Վրաստանից դուրս բերվող տեխնիկայի մի մասը տեղաբաշխել Հայաստանում: Դա պայմանավորված էր այն բանով, որ Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ կա համաձայնագիր, մյուս կողմից, Հայաստանը համաձայնեց ընդունել մեր տեխնիկան: Դա, իհարկե, դուր չի գալիս Ադրբեջանին: Մենք նախ եւ առաջ ելնում ենք մեր երկրի առաջնահերթություններից: Ինչ վերաբերում է Աբխազիային, այնտեղ բնակվողների 90 տոկոսը մեր քաղաքացիներն են: Այդպես է ստացվել, Աբխազիայի գրեթե բոլոր բնակիչները ընդունել են ռուսական քաղաքացիություն, եւ մենք չենք կարող թքած ունենալ, պաշտպանում ենք նրանց շահերը, նրանք մեր քաղաքացիներն են, ի տարբերություն Լեռնային Ղարաբաղի», նկատում է Շայխուտդինովը:

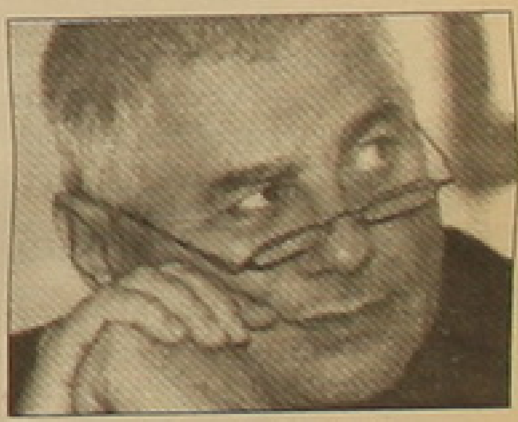

Գլեբ Պավլովսկի

Այս հարցում մերձկրեմլյան քաղաքագետ Գլեբ Պավլովսկու տեսակետն այլ է: Ի տարբերություն Լեռնային Ղարաբաղի, որի թիկունքում կանգնած է Հայաստանը, Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի պարագան այլ է, այսինքն՝ Ռուսաստանն է փորձում պաշտպանել նրանց շահերը: Պավլովսկին սխալ է համարում ընկալումը, թե Ռուսաստանը սառեցված հակամարտություններով փորձում է իր ազդեցությունը պահպանել Անդրկովկասում: Քաղաքագետն այնքան էլ իրատեսական չի համարում Կոսովոյի նախադեպի կիրառումը Լեռնային Ղարաբաղի դեպքում, այսինքն՝ վերջինիս անկախությունը կամ դրան մոտ կարգավիճակը, ինչն իրատեսական է թվում Կոսովոյի դեպքում: Պավլովսկու կարծիքով, ԱՄՆ-ի կողմից Լեռնային Ղարաբաղին տրամադրվող ուղղակի օգնությունը դժվար է միանշանակ որակել չճանաչված հանրապետությունը ճանաչելուն ուղղված քայլ:

Լեռնային Ղարաբաղին Մ. Նահանգներից տրամադրվող ուղղակի օգնության հարցում Զատուլինի դիրքորոշումը հետեւյալն է. ԱՄՆ-ը փորձում է այդ տարածաշրջանում իր ազդեցությունը պահպանել, որն «օբյեկտիվորեն չի նշանակում լիարժեք ճանաչում, դա ամերիկացիների որոշակի ճկունության» նշան է:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Մոսկվա

P.S. Այս հրապարակումը պատրաստվել է «Ժողովրդավարության կովկասյան ինստիտուտ» զարգացման հիմնադրամի աջակցությամբ:

Լքված հրաշքների կիրճը

Գոշը «սողում» է անհայտ ուղղությամբ

Գոշեցիները շատ են սիրում իրենց գյուղը, այլ կերպ լինել չէր էլ կարող: Տավուշի մարզի այս բնակավայրն այցելող, քաղաքային տխուր ու վնասակար կենցաղին կառչած զբոսաշրջիկը գուցե եւ ենթագիտակցաբար հասկանում է նրան, բայց Գոշը նրա համար մնում է լոկ տուրիստական զվարճանք:

Գյուղն անմիջապես «Դիլիջան» ազգային պարկի եզրին է, բարձրադիր լեռների ու բլուրների վրա նստած անտառների մեջ, կողերից ջրվեժներ են հոսում: Թվում է, ավելի մոտ են Աստծուն, անգամ պարզ եղանակին ամպերը դեղնած ծառերի վրա մարմաջի նրբության քող են գցում: Բարձր դիրքերից անգամ Սեւանն է երեւում: Գյուղը հայտնի է Գոշավանքի արգելոցով, որ վանքից ու եկեղեցիներից բացի շուրջ 300 պատմական հուշարձաններ է ընդգրկում՝ խաչքարեր, ժայռապատկերներ: Այս տարածքում է Կարմիր կեչիների պուրակը, որ աշխարհում հազվագյուտ ծառատեսակ է:

1986 թ. այստեղ են հայտնաբերվել Հյուսիսային Հայաստանի 6000 տարվա հնությամբ առաջին ժայռապատկերները: Արգելոցի պատմական տարածքը հնագետները չեն հասցրել լրիվին ուսումնասիրել: Արձանագրվել է միայն 120 ժայռապատկեր: Դրանց մի մասը մեծապես տուժեց խորհրդային տարիներին իրականացված մելիորացիոն աշխատանքներից: 41 դամբարան հրաշքով անվնաս է մնացել: «Գոշավանք» պատմաճարտարապետական արգելոցի տնօրեն Արծրուն Հովսեփյանը չի ասում կոնկրետ որ հատվածում են դրանք, արկածախնդիրներից է զգուշանում:

Ճապոնացիներն այստեղ փորձարկումներ են անում

Գոշում 81 տնտեսություն սողանքի վրա է: Սարալանջից հոսող հողն ու քարը սանդղակներ են առաջացրել լեռան վրա եւ նույնիսկ անփորձ աչքի համար հասկանալի է, թե ինչ է կատարվում այստեղ: «Ես իմ ընկերոջ «պադվալում» եմ ապրում: Մայրս տնից դուրս չեկավ. բարեպաշտ կին է, ասում է՝ ես իմ սարքած տնից չեմ փախչի, թող գլխիս փուլ գա, սողանքի», պատմում է Արծրուն Հովսեփյանը:

1988-ի երկրաշարժն ավելի աշխուժացրեց սողանքները: Ճաքճքված ու ծռմռված տներում ապրողների մի մասը՝ մոտ 20 ընտանիք, այնուամենայնիվ, լքել է դրանք: Տներ եղան, որ ամբողջությամբ փլվեցին: Անձրեւների ժամանակ հողի հոսքն անզեն աչքով նկատելի է: Մեծ աղբյուրներ կային, որոնք երկրաշարժից հետո անհետացան, անցան գետնի տակ եւ շարունակում են «փխրեցնել» հողը:

Սողանքի տակ են Մխիթար Գոշի դամբարանը, որտեղ թաղված է նաեւ Կիրակոս Գանձակեցին, հին գերեզմանոցը, 1255 թ. կառուցված Սուրբ Գեւորգ եկեղեցին: «Գոշ» հիմնադրամի տնօրեն Սուրեն Գրիգորյանը պատմում է, որ 1988-ից սկսած գյուղը տասնյակ նամակներ է հղել կառավարությանը, խորհրդարանին, պատասխան չկա: Այս տարի միջազգային ծրագրի շրջանակներում սողանքների դեմ աշխատանքներ է սկսել ճապոնական «Ջայկա» կազմակերպությունը: Վնասված հատվածներում ուղղաձիգ եւ հորիզոնական դրենաժներ են փորում, որոնք հողից հանում են խոնավությունը: Բայց ըստ երեւույթին ճապոնացիներն իրենք էլ չեն հավատում իրենց արածին: «Ես միշտ մասնակցում եմ նրանց խորհրդակցություններին: Նրանց ղեկավարներին հարցնում եմ՝ իմ տնից ես փախել եմ: Իմ տան տարածքում դուք գործ եք անում, կփրկվի՞ իմ տունը: Ասում են՝ ոչ: Իմ 3 հարեւանների տունը կփրկվի՞: Ասում են՝ ոչ: Էլ ինչի՞ համար եք էդ գործն անում: Այդ խորհրդակցություններից այն եզրակացությանն եմ եկել, որ նրանք այստեղ պարզապես փորձարկումներ են անում՝ փորձն իրենց երկրում օգտագործելու համար», պատմում է արգելոցի տնօրենը:

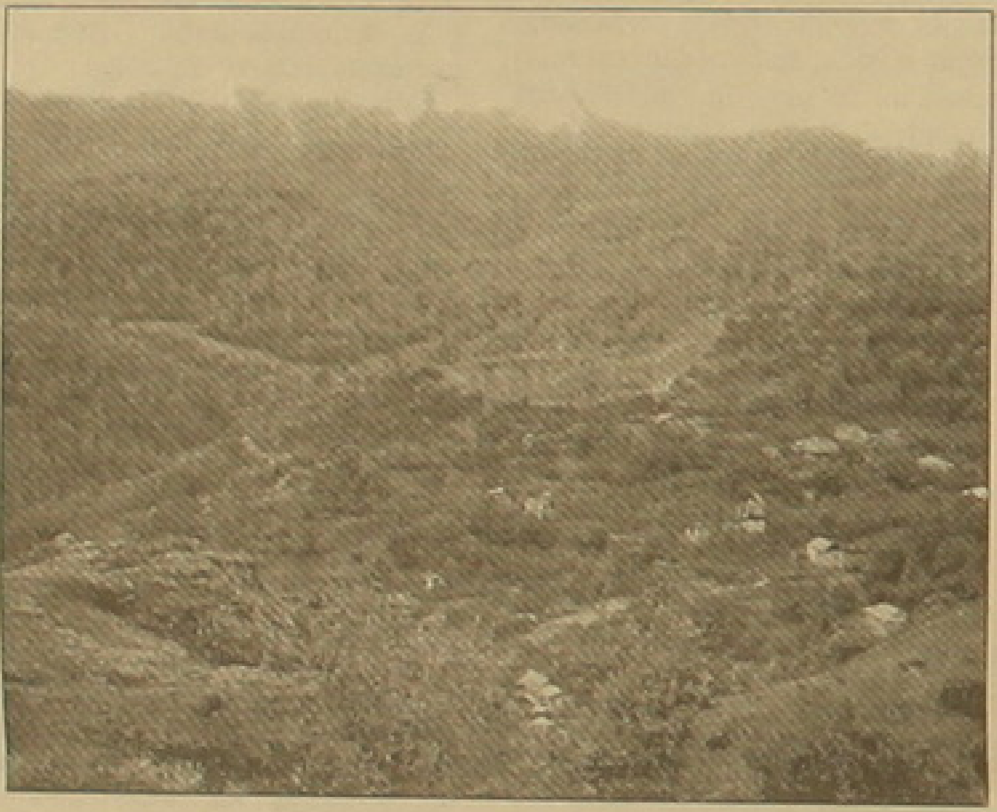

Գոշավանքի դուռը կողպված է

Եվ բացվում է այն ժամանակ, երբ այցելու է հայտնվում: 4-5 տարի վանքը քահանա էլ չունի: Կիրակի օրերը, այնուամենայնիվ, գյուղացիներն այցելում են եկեղեցի: Վանքի տանիքը փլման եզրին է, պատերը՝ կիսաքանդ, դեղնած ու մամռակալած: Մեր շատ հուշարձանների նման այն էլ հայտնվել է պետական ու եկեղեցական ուշադրությունից դուրս: Գոշեցիները պատմում են՝ չհավատալով իրենց ասածին, որ վերջերս Երեւան այցելած արաբ շեյխերից մեկը խոստացել է նորոգել վանքը: Շեյխի կինը գյուղ է եկել, զրուցել արգելոցի տնօրենի հետ:

Ասում են, որ ամերիկյան իրավաբանների ասոցիացիան եւս նախաձեռնել է Հայաստանի 5 հուշարձանների վերանորոգումը, որոնց թվում է եւ Գոշավանքը:

Bed and breakfast՝ հյուրընկալության նոր տարբերակ

Գոշ գյուղը էկոտուրիզմի զարգացման կատարյալ վայր է: Չնայած զբոսաշրջիկներին առաջարկվող պայմանները նախանձելի չեն, նրանց թիվը տարեցտարի ավելանում է: Անցած տարի Իտալիայից, Գերմանիայից, ԱՄՆ-ից, Ֆրանսիայից գյուղ այցելեցին 700 զբոսաշրջիկներ, այս տարի նրանց թիվը հասավ 1200-ի: Տեղացի այցելուները տասնապատիկ շատ են:

Գոշի լիճը աստվածատուր մյուս հրաշքն է գյուղին՝ դարձյալ լքված ու մոռացված: Անտառների մեջ թաքնված լիճն այսօր կամաց-կամաց ճահճանում է: Ափամերձ ծերացած ու փտած ծառերը լցվել են նրա մեջ՝ տարիներ չմաքրվելով ու լիճը տանելով դեպի վաղաժամ ծերացում: Լճի փրկության SOS «Գոշ» հիմնադրամը բազմիցս է հնչեցրել, բազմիցս է դիմել բնապահպան կազմակերպություններին, բայց առայժմ որեւէ տեղից որեւէ գործնական օգնություն չի եղել: Գոշի հպարտությունը նաեւ 800-ամյա ընկուզենին է: Գյուղացիները համոզված են, որ այն տնկել է անձամբ Մխիթար Գոշը, եւ վկայաբերում են. «Կիրակոս Գանձակեցին գրել է, որ Մ. Գոշը երկու զույգ ճյուղերով ընկույզի ծառ տնկեց գյուղի գրատուն-զանգակատան ետեւին»: Մինչ օրս էլ հնամյա ընկուզենին առատ բերք է տալիս:

Զբոսաշրջիկներին հրապուրում է նաեւ Գոշի թանգարանը, ուր տեղանքից հայտնաբերված Քրիստոսից առաջվա նմուշներ կան: Ամենահինը 1-ին դարի կավե կճուճներն են: Այսօր գյուղի տարածքում ոսկու պահարկված հանքեր կան, որոնք չեն օգտագործվում: Ժամանակին այստեղ ոսկու ձուլարան է եղել, եւ թանգարանում 8-րդ դարի ծննդյամբ ոսկու չափման տարբեր առարկաներ կան: Տնօրենի հավաստիացմամբ, աշխարհի ոչ մի թանգարանում այսպիսիք չես տեսնի: Իսկ 1710-ի թվագրությամբ երկաթե շեղ մոմակալի համար ժամանակին նախկին դեսպան Օսիպովը «ԳԱԶ-24» ավտոմեքենա է առաջարկել, բայց տնօրենը չի տվել:

Զբոսաշրջության գայթակղիչ հնարավորություններով գյուղում աստիճանաբար ձեւավորվում է սպասարկման արեւմտյան, պարզագույն տարբերակներից մեկը՝ Bed and breakfast: Սրանք կիսահյուրանոցային հաստատություններ են, որոնցից արդեն մեկ տասնյակի չափ կան գյուղում: Գոշեցին իր տան մի մասը՝ ննջարան ու լողարան, տրամադրում է զբոսաշրջիկին եւ ուտելիքով ապահովում նրան: Հյուրանոցից շատ ավելի էժան է, նաեւ՝ եկամտի աղբյուր տանտիրոջ համար:

Գոշեցի կանայք հատուկ տաղավարում գյուղի այցելուներին են առաջարկում իրենց ձեռքով գործած գորգերը, ասեղնագործ աշխատանքները, այգիների բերքն ու բարիքը: Տուրիզմը զարգացման մեծ խթան կարող է լինել գյուղի համար, առայժմ միայն ապրուստի օժանդակ միջոց է:

Գոշը 1300 բնակիչ ունի, հիմնականում անասնապահությամբ եւ հողագործությամբ են զբաղվում: Խոշոր եղջերավորներ ու խոզեր են աճեցնում, հավ ու հնդկահավ: Միակ աշխատատեղերը միջազգային կազմակերպությունների բանվորական ուժն են: Դպրոցն ու գրասենյակը հաշված, ընդհանուր առմամբ ընդամենը 300 մարդ աշխատանք ունի: Մյուսներն ապավինում են բնությանը: Անտառներում տասնյակ միրգ ու հատապտուղ կա՝ զկեռ, մամուխ, մասուր, վայրի տանձ, սունկի տարբեր տեսակներ: Գոշը հայտնի է վայրի դամբուլի ու տանձի անմահական օղիներով, որ միայն իրենք են վայելում: Երեւան հասցնելու եւ վաճառելու հնարավորությունները փոքր են: Սեզոնում շուրջ 3 ամիս ճանապարհներին սունկ են վաճառում, ոմանց հաջողվում է Երեւան հասցնել նաեւ հաճարը: Այս տարի մրգի ու հատապտուղների բերքատվությունը շատ բարձր է, իսկ կաղին այնքան կա, որ «ողջ հանրապետության անասուններին կհերիքի»: Այնուամենայնիվ, բերքի իրացման խնդիրը չի լուծվում, ստիպված են հույսը դնել միայն գյուղ այցելած զբոսաշրջիկների վրա: Իսկ հողագործությունն ու անասնապահությունն ընդլայնելու համար գոշեցին միջոցներ չունի: Գյուղացիները որեւէ տեղից օգնություն ստանալու մշտական սպասողական վիճակում են:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Իր դեմ ուղղված բողոքը սպան համարում է թյուրիմացություն

«Ազգի» նախորդ համարներից մեկում (3 նոյեմբերի, 2005 թ.) տպագրված «Պաշտոնի չարաշահում» նյութի հրապարակումից հետո խմբագրությունը նամակ ստացավ Սամվել Ռամազյանից, որը, պարզվում է, Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանության ռազմական կցորդն է: Հիշեցնենք, որ հանրապետության նախագահի նստավայրի մոտ նոյեմբերի 2-ին բողոքի ցույց անող մի խումբ բնակիչներ պնդել էին, որ պրն Ռամազյանը հոկտեմբերի 1-ից իրենց սպառնացել եւ ուժային մեթոդների է դիմել, որի բուն պատճառը Հյուսիս-արեւմտյան Վ-3 թաղամասում իրենց պատկանող տարածքները քաղաքապետարանի որոշմամբ պաշտպանության նախարարությանը հատկացնելն է: Բնակիչները նաեւ հայտնել էին, որ քաղաքապետարանը վերանայել է հիշյալ որոշումը եւ պաշտպանության նախարարությանը տարածք հատկացրել Գ-1 թաղամասում, սակայն պրն Ռամազյանը չի ցանկանում դուրս գալ Վ-3 թաղամասից:

Սամվել Ռամազյանի պարզաբանումներով, համաձայն ՀՀ պաշտպանության նախարարի թիվ 383 (14.07.99 թ.) հրամանի եւ Երեւանի քաղաքապետի թիվ 1205-Ա (16.07.02) որոշման, Հյուսիս-արեւմտյան Վ-3 թաղամասում հողակտորներ են հատկացվել «ՀՀ պաշտպանության նախարարության համակարգի կարիքավոր զինծառայողներին, վիրավորներին եւ զոհվածների ընտանիքների անդամներին՝ անհատական բնակելի տների շինարարության իրականացման նպատակով»: Ցուցակում ընդգրկվել է 120 հոգի, դրանց մեջ նաեւ նախկինում վիրավոր հաշմանդամ Սամվել Ռամազյանը: «Նույն թաղամասում ինձ հատկացվել էր թիվ 80 հողամասը, սակայն տեղի տալով այնտեղ ծառեր տնկած եւ տնակ կառուցած նախկին հողօգտագործողների խնդրանքներին, ինքնակամ հրաժարվել եմ տվյալ տարածքից եւ փոխարենը ստացել թիվ 102 հողամասը: Ընդունված կարգի համաձայն, 26.08.03 թ. Երեւանի քաղաքապետարանի հետ կնքել եմ «Հողամասի սեփականության իրավունքով անհատույց օտարման պայմանագիր» եւ ստացել կադաստրի կոմիտեում գրանցված անշարժ գույքի սեփականության վկայական», գրում է պրն Ռամազյանն իր նամակում:

Քանի որ նամակի մեծ ծավալը թույլ չի տալիս ամբողջապես հրապարակել, ստիպված ենք բավարարվել մեջբերումներ անելով: Ռամազյանը նաեւ հայտնում է, որ հոկտեմբերի 1-ից ինքը ժամանակավորապես գտնվել է Հայաստանում, անձամբ զննել իր հողամասը, որի հարեւանությամբ սեպտեմբերին անհայտ անձինք պատ են շարել՝ փակելով մուտքը: «Առաջին իսկ օրերից շրջակա բնակիչներից փորձել եմ ճշտել տվյալ անօրինական շինարարության պատվիրատուի ինքնությունը, սակայն իրական պատվիրատուն այդպես էլ չի հայտնվել: Ինձ հատկացված 400 քմ հողամասից մոտ 35 քմ ընկնում է շրջակա բնակիչներից կոնկրետ մեկի օգտագործած հողամասում (ոչ Հովհաննես Մուրադյանի, որին բնավ չեմ հանդիպել, քանզի կարիք էլ չկար, կամ տեքստում հիշատակվող նրա որեւէ հարսի): Օգտվելով հանրապետությունից իմ բացակայությունից եւ քաջալերվելով ինչ-ինչ խոստումներից, որոշ «ապօրինի հողօգտագործողներ» փորձել են զավթել նախկինում չօգտագործված եւ ինձ հատկացված հողամասը: Որեւէ կերպ, քան թիվ 102 հողամասի սեփականատեր, տվյալ անձին կամ անձանց ներկայանալու կարիք բնավ չեմ ունեցել, պաշտոնական հանգամանքը մինչ իմ վերադարձը շահագրգիռ անձանց կողմից ճշտվել է սեփական հասանելի խողովակներով: Ամեն դեպքում շփումներից եւ զրույցներից հետո կոնկրետ 35 քմ զբաղեցրած անձի հետ եկել եմ կոնկրետ համաձայնության, սակայն հաջորդ օրն իսկ խախտվել է, ինչի համար վկայակոչվել է պաշտպանության նախարարությանն արված քաղաքապետարանի առաջարկը՝ Վ-3 թաղամասում առկա վիճահարույց թվով 11 հողատարածքների փոխարեն համապատասխան տարածք տրամադրել Գ-1 թաղամասում»:

Խնդիրը պարզաբանելով, Սամվել Ռամազյանը նաեւ նշում է, որ օգոստոս-հոկտեմբեր ամիսներին քաղաքապետարանի եւ պաշտպանության նախարարության ստորաբաժանումների միջեւ ընթացած գրագրության մեջ իրեն հատկացված թիվ 102 հողամասը չի հիշատակվել, որեւէ առաջարկ իրեն չի վերաբերել եւ բողոքող բնակիչները՝ «մեղմ ասած թյուրիմացության մեջ են ընկել՝ ինձ ընկալելով վերոհիշյալ 11-ի թվում: Անօրինական շարված պատից քանդել եմ հողամաս մուտք գործելու հատվածը, որեւէ գործողություն չեմ ձեռնարկել, այն էլ՝ 25-30 հոգով: Այդ դեպքում անհասկանալի է առնվազն, թե որտեղից է բխում նման շահագրգռվածությունը, ինչ նպատակով է նմանօրինակ վայնասուն բարձրացվում, ավելին՝ կանխամտածված վարկաբեկման նպատակով վերագրվում սպայի արժանապատվությանը ոչ հարիր երեւակայական գործողություններ կամ արտահայտություններ», եզրակացնում է նա:

Ռ. Պ.

Թե ինչպես մանկատան ավերակը դարձավ ՄԱՆԿԱՆ ՏՈՒՆ

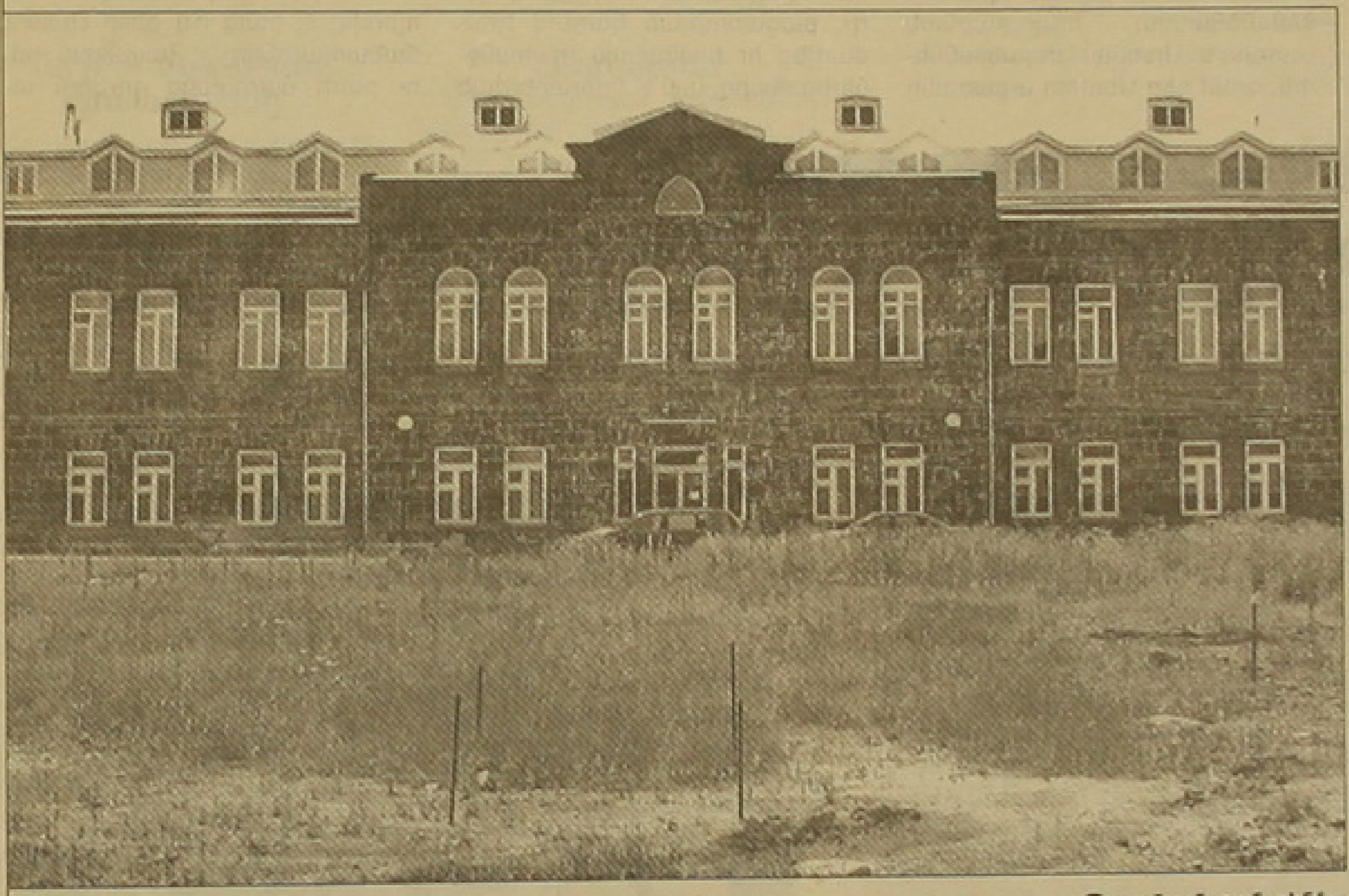

Թռչունյան տան շենքը:

Տիգրանը՝ մանկան տան պայծառ սաներից մեկը:

1918 թվականին եղեռնից մազապուրծ հայերի համար ամերիկյան բարեգործական մի կազմակերպություն այն ժամանակ Ալեքսանդրապոլ կոչվող Գյումրի քաղաքում բացում է որբախնամ մի հաստատություն: Սաների շարքում է լինում վանեցի մի տղեկ՝ Վահան Թռչունյան անուն-ազգանունով: Չափահաս դառնալուց հետո նա հաստատվում է ԱՄՆ-ում: Այստեղ նա աշխատում է, ապրում, ամուսնանում, երեխաներ ունենում: Կցկտուր խոսակցությունները վկայում են, որ նա համեստ կարողությունների տեր մարդ էր եւ մեծահարուստ երբեք չի համարվել: Երբ գալիս է կտակ գրելու ժամանակը, պատկառելի տարիքի հասած Թռչունյանը որոշում է իր հոգապահուստ գումարը կտակել երբեմնի օթեւանի՝ Ալեքսանդրապոլի մանկատան վերականգնմանը՝ պայմանով, որ այն կոչվի ոչ թե ՄԱՆԿԱՏՈՒՆ, այլ ՄԱՆԿԱՆ ՏՈՒՆ: Թռչունյանը կտակարար է ճանաչում Մեսրոպ արք. Աշճյանին:

Եվ որքան էլ լուսահոգի սրբազանը հայրենի եզերքի հին քաղաքների անկյուններին քաջածանոթ էր (վկա՝ նրա ջերմեռանդությունը Եր. Շահազիզի «Հին Երեւանը» գիրքը վերահրատարակելիս), դժվարանում է գտնել մանկատան շենքը: Նա «Գյումրիի ապագա» կազմակերպության օգնությամբ է գտնում այն, որը Անդրկովկասի ռուսական կայազորի սեփականությունն էր: Ռուսական բարեհոգությունը դրսեւորվում է իր ողջ մարդասիրությամբ եւ կիսավեր շենքն իր հարակից տարածքով նվիրվում է Հայ առաքելական եկեղեցուն: Պատմում են, որ երբ Մեսրոպ սրբազանը գնում է տեսնելու մանկատան շենքի ավերակը, մտամոլոր ասում է. «Ասիկա ինքը որբ մըն է, ինչպե՞ս կըլլա որբանոց...»: Սկսվում է մանկատան շենքի վերականգնումը, որ պիտի կոչվեր Թռչունյան տուն, որպես իր հովանավորյալի կենդանի հուշարձան:

Որոշ ժամանակ անց նախկին երկհարկանի կառույցը դառնում է եռահարկ գեղեցկատեսիլ մի շենք, որի հանդիսավոր բացումը կատարվում է 2002-ի սեպտեմբերին, որպես նոր կյանքի եւ նոր ուսումնական տարվա սկիզբ: Ի դեմս Աշճյան սրբազանի, Թռչունյան տունը Աստծու նախախնամությամբ ձեռք է բերում պահապան հրեշտակի, մի սրբազան հոր, ով տքնաջան աշխատանքի եւ համառության շնորհիվ ավերակի տեղում կարող էր կանգնեցնել հոյակապ մի կառույց եւ միաժամանակ հոնգուր-հոնգուր լալ, երբ երեխաներն արտասանում էին՝ մայր իմ անուշ ու անգին...

Աշնան արեւ ԹՌՉՈՒՆՅԱՆ ՏԱՆ կտուրին

Անահիտ Սահինյանը եւ դուստրը՝ բժշկուհի Բելան մանկան տան սաների հետ:

Աշնանային մի պարզ առավոտ ավտոբուսը պոկվում է Երեւանի սրտից՝ Հանրապետության հրապարակից եւ ուղղություն վերցնում դեպի Գյումրի: Ուղեւորները տեղացի եւ արտասահմանցի հայեր են՝ գրող Անահիտ Սահինյան, նրա դուստրը, ընկերուհին, Ռուբեն Կոզմոյան (Թռչունյան տան հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ), Ծովինար Չալոյան (Կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր), Աբու Դաբիի հայկական մշակութային ընկերակցության նախագահ ու անդամներ եւ այլք: Բոլորի դեմքին մի լուռ թախիծ կա եւ լարվածություն, որ ծնվել է մտքից. «Ես գնում եմ մանկատուն: Ինչպե՞ս եմ դիմանալու ինձ նայող աչուկներին...»: Ուղեւորները որոշել են իրենց կյանքի մի օրը անցկացնել այնպիսի երեխաների ընկերակցությամբ, ովքեր միշտ սպասումի մեջ են եւ այդ պատճառով հաճախ են նայում պատուհանից: Երեխաներն անվերջ սպասում են իրենց ծնողներին, հարազատներին, բարի մարդկանց: Ավտոբուսի ուղեւորները ցանկանում են գոնե մասնակիորեն արդարացնել նրանց սպասումները...

«Ես դասը հետաձգեցի ու եկա, որովհետեւ ինձ միշտ հուզել է հարցը, թե ինչպե՞ս է որբը գոյատեւում ներկա իրականության մեջ», խորհրդածում է Ծովինար Չալոյանը եւ թաքուն սրբում է արցունքները: «Մտածում եմ, որ բնությունը երեխային ստեղծել է մոր հետ համատեղ, նույնիսկ նրանց կապել է պորտալարով, սակայն ինչպե՞ս են մայրերը կատարում աշխարհի ամենամեծ մեղքը՝ լքում իրենց զավակներին՝ չեմ կարողանում հասկանալ: Միաժամանակ, այս ամենը շատ տխուր է, մի՞թե հայի որբությունն ավարտ չունի», հուզվում է տիկինը:

Ռ.Կոզմոյանը զգուշորեն ակնարկում է, թե մանկատուն կամ որբանոց արտահայտությունը շատ ցավոտ է հնչում: Առավել եւս այն Թռչունյան տան համար չէ, թե այստեղ ոչ թե որբեր են, այլ հիմնականում լքված երեխաներ...

Երբ տեղ ենք հասնում եւ մտնում Թռչունյան տան նախասրահ, պատերի արձանագրություններից իմանում ենք, որ Թռչունյան տան կահավորումն իրականացվել է «Հովարդ Կարագոզյան» հիմնադրամի, ՀՕՄ-ի, Ձինիշյան հիշատակի ձեռնարկի, Դետրոյթ քաղաքի Պոլսահայ հայրենակցական միության եւ այլ կազմակերպությունների ու անհատների նվիրատվությամբ: Հետագայում տեսնում ենք նաեւ բարերարների անուններով սրահներ: Պտույտը հարմարավետ եւ արեւկա դասասենյակներում գեղեցիկ սկիզբ էր եւ իսպառ վերացրեց հյուրերի մռայլ նախատրամադրվածությունը:

Իսկ դահլիճում հյուրերին կազմ ու պատրաստ սպասում են երեխաները: Նրանք մաքուր հայերենով ողջունում են եւ հյուրերին միանգամից գրավում իրենց խելացի աչուկներով, հայեցի եւ հնչեղ արտասանությամբ, կոկիկ արտաքինով ու դերասանական հմտությամբ: Համերգային ծրագիրը այնպես է կազմված, որ դիտողն անընդհատ ժպտա, զարմանա ու հիանա: Իրենց ելույթներով երեխաները փաստեցին, որ իրենք շատ լավ տիրապետում են գեղագիտական վարքականոններին, առողջ ապրելակերպին, հայրենի եզերքի մասին գողտրիկ ոտանավորներ գիտեն, ինչպես նաեւ կարող են երգել Եկմալյանի եւ այլոց ստեղծագործությունները: «Մենք այս կյանքի դալար ծիլերն ենք, որոնց պետք է խնամել», ասում է նրանցից մեկը: Հատկապես հուզիչ էր երեխաների ողջույնի խոսքը գրող Անահիտ Սահինյանին: Մեծարանքի ջերմ խոսքերով երեխաները հավաստեցին, թե անպայման Սահինյանի ընթերցողն են դառնալու եւ ապրելու են այնպես, ինչպես ուղենշում է վաստակավոր գրողն իր պայծառ հերոսների միջոցով: Նրանք նաեւ իրենց ձեռքի գորգագործ աշխատանքը նվիրեցին հուզված գրողին: Ա.Սահինյանը շնորհակալանքի ու հիացմունքի խոսքեր ասաց. «Շատ քեմեր եմ տեսել, բայց ո՛չ այսպիսին: Ես չէի կարծում, որ դեռ այսպիսի օր պիտի ապրեմ: Սա հրաշք է, դուք հրաշք եք, սիրելի բալիկներ»: Ա. Սահինյանը պատգամեց, որ նրանք մեծանան հզոր ու գեղեցիկ եւ տեր կանգնեն այս երկրին այնպես, ինչպես ավանդել են մեր պապերը:

Համերգի ավարտին երեխաները լուսանկարվեցին հյուրերի եւ գրողների հետ, ապա գնացին իրենց դասերը պատրաստելու: Թռչունյան տան ճաշարանում հյուրերը կերան այն, ինչ ուտում են կրթօջախի սաները, նաեւ խմեցին երախտավորների եւ այն նվիրյալների կենացը, ովքեր ջերմություն ու սեր են բերում Թռչունյան տան սաներին: Աբու Դաբիի հայկական մշակութային ընկերակցության նախագահ Վաչե Գասեմջյանն էլ իրենց ընկերակցության փոքրիկ նվերը փոխանցեց, իր գոհունակությունն ու բարեմաղթանքները հղելով տնօրենությանն ու երեխաներին:

Երբ հյուրերը մեկնում էին, երեխաները չեկան նրանց ճանապարհելու, որպեսզի օրվա ռեժիմը չխախտվի, եւ երեւի նաեւ այն պատճառով, որ ամեն մի հրաժեշտ այս երեխաների համար նոր սպասման առիթ է ...

Իսկ նրանք սպասում են թախիծը սրտներում, տխուր աչքերով...

Ներկայացում հյուրերի պատվին:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«ՆՐԱՆՑ ՀԱՅԱՑՔԸ ՄԻՇՏ ԷԼ ՀՈՒԶՈՒՄ Է ԻՆՁ»

Ասում է հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Ռոմեն Կոզմոյանը

- Պրն Կոզմոյան, ի՞նչ է Թռչունյան տունը:

- Սա գիշերօթիկ կրթօջախ է, ուր 70 սան է ապաստանում եւ դաստիարակվում: Նրանք ծնողազուրկ եւ սոցիալապես անապահով ընտանիքների՝ առաջինից մինչեւ հինգերորդ դասարանի երեխաներ են: Ըստ նախնական ծրագրի, երեխաներն այստեղ պետք է սովորեին մինչեւ հինգերորդ դասարան, սակայն մենք կցանկանայինք, որ նրանք տասնամյակն ավարտեին Թռչունյան տանը: Եթե լինեին նոր գումարային ներդրումներ, ամենայն հավանականությամբ մեր երեխաները տասնամյակն այստեղ կավարտեին:

Ներկաները հետեւում են երեխաների կատարումներին:

- Ինչպե՞ս ստեղծվեց Թռչունյան տունը:

- Նախ մենք ստեղծեցինք «Գյումրիի հաշմանդամ որբերի տուն» բարեգործական հիմնադրամը, ապա՝ Թռչունյան տուն կրթօջախը, որը սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն է՝ ենթակա հիմնադրամին: Ասեմ, որ շենքը, Թռչունյան տան ինն հոգանոց հոգաբարձուների խորհրդի որոշմամբ պատկանում է Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնին: Մենք դրա մեջ մեծ խորհուրդ ենք տեսնում: Հիմնադրամի եւ Թռչունյան տան ղեկավարությունը պարտավորվեց տասը տարի ժամանակով վարել մանկատան գործերն այնպես, որ այն բեռ չդառնա պետության եւ եկեղեցու վրա:

- Այնուամենայնիվ, եկեղեցին որեւէ դեր ունեցա՞վ Թռչունյան տան ստեղծման ու կայացման գործում:

- Ոչ միայն ունեցավ, այլեւ ունի մինչ օրս: Թռչունյան տան առաջին հյուրն է եղել Գարեգին Բ ամենայն հայոց կաթողիկոսը, ով իր օրհնությունը բերեց այս տանը, ինչպես նաեւ իր մակագրությամբ Նարեկ նվիրեց մեր գրադարանին: Չեմ կարող շնորհակալանքի խոսքեր չասել Շիրակի թեմի առաջնորդ Միքայել եպս. Աջապահյանի մասին, որի սատարող ներկայությունը զգում ենք թե՛ հաճախակի այցելությունների, թե՛ մանկատան զանազան հոգսերը թեթեւացնելու առումով: Նույնիսկ կատակով ասում եմ՝ եթե վարորդը մեքենայի ղեկը բաց թողնի, սրբազանի մեքենան ինքնիրեն կգա Թռչունյան տան բակը:

- Եթե Թռչունյան տունը «բեռ» չդարձավ պետության կամ եկեղեցու համար, ապա ի՞նչ կերպ են ապահովվում նյութական միջոցներ՝ երեխաների սննդի, [illegible] ուսուցիչների եւ աշխատակազմի աշխատավարձի եւ այլ ծախսերի համար:

- Ունենք մի քանի հիմնական հովանավորներ, որոնցից առաջինը Դետրոյթ քաղաքի Պոլսահայերի միությունն է: Նրա կազմում է մեր հոգաբարձուների խորհրդի փոխատենապետ Հերման Խնդիրյանը: Բացի նյութական միջոցներից, որ հայթայթում է Հերման Խնդիրյանը, ինքը մի իսկական նվեր է Թռչունյան տանը, նաեւ մեր ազգին, քանզի նվիրյալ սիրտ ունեցող մեկն է, ժպտերես ու գործունյա անձնավորություն, որը տարին 4-5 անգամ այցելում է Գյումրի, գիշերում մանկատանը, երեխաների հետ ինքն էլ է մանկանում: Միայն մեկ փաստ բերեմ, որ ցույց կտա Խնդիրյանի եւ Թռչունյան տան «մեկ մարմին լինելը»: Վերջին այցելության ժամանակ դահլիճում նստած՝ ասում է. «Երգչախմբի երկրորդ շարքում կանգնած աղջիկը մերը չէ», ես լռում եմ: Պարզվում է, որ աղջիկը մեկ շաբաթ առաջ է մտել Թռչունյան տուն:

Կոկիկ եւ հարմարավետ ննջարաններ:

Ոչ պակաս դրվատանքի է արժանի Գյուլբենկյան հաստատությունը, որի հայկական բաժնի տնօրենի՝ Զավեն Եկավյանի անունով ենք կոչել մեր գրադարանը, քանզի իր [illegible] մատաղ սերնդի կրթությունն ու դաստիարակությունն է: Առանց մեր խնդրանքի, Գյուլբենկյան հաստատությունը Թռչունյան տանը նվիրեց ագարակ, ուր այժմ կա 20 խոշոր եղջերավոր անասուն:

Բարերարների թվում ուզում եմ առանձնացնել Քուվեյթաբնակ Սարգիս եւ Արտեմիս Արսլանյաններին, որոնք դեռ Մեսրոպ սրբազանի կենդանության օրոք խոսացել էին զորակցել Թռչունյան տանը:

- Անուրանալի է լուսահոգի Մեսրոպ սրբազանի ներդրումը Թռչունյան տան ստեղծման գործում: Կա՞ որեւէ հարց, որ անկատար է մնացել վաղամեռիկ սրբազանի հեռանալուց հետո:

- Նախ ասեմ, որ Մեսրոպ սրբազանի անունը հավերժ կապվեց Թռչունյան տանը, եւ ամեն բան արվեց հավելյալով, իսկ եթե նա երկրորդ անգամ մեզ չորբացներ եւ շարունակեր գործել, ապա իր ծրագրերի, իր նախագծումների հետեւից չէինք կարող հասնել, ինչպես չէինք հասնում նրա կենդանության օրոք: Քանզի արք. Աշճյանը գաղափարների մի գեներատոր էր, աշխատանքի մի ռեակտոր, որ չնայած իր արտաքին հանդարտությանն ու մեղմությանը, գործում էր օրն ի բուն:

- Ի՞նչ է սպասվում այն երեխաներին, ովքեր տարիքային պատճառով արդեն մի քանի տարի հետո պիտի թողնեն Թռչունյան տունը եւ կյանք մտնեն:

- Բացի ղպրոցական պարապմունքներից, որ պետականորեն հաստատագրված կարգով երեխաները ստանում են Թռչունյան տանը, բացել ենք արտադասարանական խմբակներ՝ գորգագործություն, խեցեգործություն, փայտամշակում, վոկալ երգի եւ երգչախմբի բաժիններով, շուտով կունենանք նաեւ վարսահարդարության դասընթացներ: Սրա նպատակն այն է, որ երեխան բացի հանրակրթական գիտելիքներից տիրապետի նաեւ որեւէ արհեստի կամ արվեստի, կարո- [illegible] տակել իր հացը: Արդեն ասացի, որ ունենք ագարակ, որի քսան կովերը կծնեն, եւ գարնանը նրանց թիվը կլինի մոտ քառասուն: Ի դեպ, մի էական մանրամասն: Ամերիկյան «Հայվեր» կազմակերպությունն իմանալով, թե ո՞ւմ համար են կովերը, բացառության կարգով հրաժարվեց իր հիմնական պահանջներից մեկից, այն է՝ նվիրաբերված կովից ծնված հորթուկին նվիրաբերել մեկ այլ անապահովի: Սակայն Թռչունյան տանը շնորհակալությամբ հրաժարվեցին այդ բացառությունից, այն պատճառաբանությամբ, որ երեխան դեռ մանկուց պետք է սովորի ոչ միայն օգտվել օգնությունից, այլեւ օգնություն տրամադրելու կարեւորությունը զգա եւ ուրիշին սատար լինելու բերկրանքն ապրի: Նման քայլով մենք ցանկացանք, որ երեխան կյանք մտնի իր ստեղծածն ուրիշի հետ կիսելու հոգեբանական գործոնը յուրացրած:

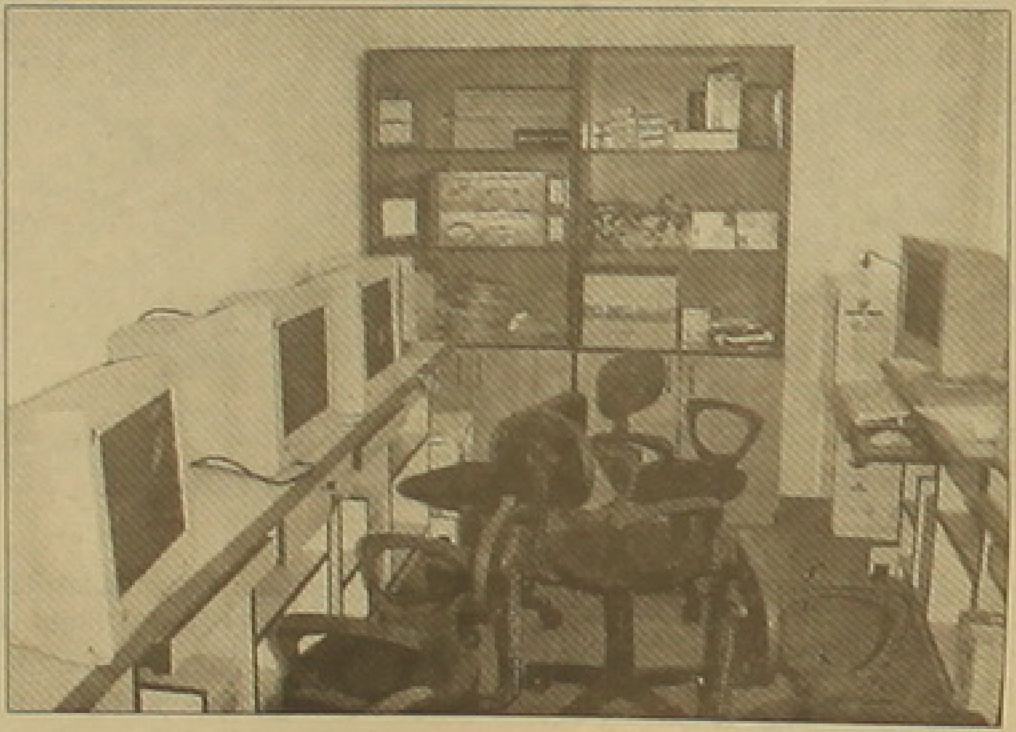

Համակարգչային դասարանը:

Ունենք նաեւ այգի 6500 քառ. մետր տարածքով: Սա հնարավորություն է երեխաների մի մասին էլ այգեգործական աշխատանքներում հմտացնելու առումով: Իսկ ինչ վերաբերում է նրանց հետագա բնակարանային պայմաններին, պետք է ուսումնասիրվի, թե նրանց ո՞ր [illegible] ֆինանսական միջոցներ լինեին, կկարողանայինք որեւէ գյուղական վայրում նրանց համար բնակության հարց լուծել, տալ նրանց մեկերկու կով, կապել գյուղին ու հողին:

Իհարկե, սա դեռ երազանքների ոլորտից է, բայց ո՞վ գիտի Աստծու ճանապարհները... Հավատում եմ, որ բարի մարդկանց գործում աջակցության շնորհիվ այս երազանքը մի օր իրականություն կդառնա:

- Ի՞նչ խնդիր կարող է ունենալ Թռչունյան տան սանն այսօր:

- Թռչունյան տունը օազիսի պես մի տեղ է, որի պատերի ներսում դաստիարակված երեխաները իրենց կրթական ցենզով մի տեսակ համահունչ չեն դրսում գտնվող երեխաների հետ: Պատճառն այն է, որ Սեւերսկի կոչված թաղում սոցիալապես անապահով ընտանիքները շատ են: Նրանց զավակները նախանձով, խանդով են նայում թռչունյանցիներին: Այս հոգեբանական բարդույթը տարիուկես է, ինչ անհանգստացնում է մեզ: Եվ եթե հնարավոր լիներ «դրսի» երեխաների համար էլ մի նոր մասնաշենք կառուցել, ուր նրանք կայցելեին ցերեկային ժամերին սպորտդահլիճում խաղալու կամ արհեստագիտական խմբակներում սովորելու, շատ լավ կլիներ: Այսպիսով, մեր ներկայությունն այս թաղամասում աչք ծակող չէր լինի եւ «դրսի» երեխաներն էլ «ներսինների» հանդեպ հոգեբանական բարդույթ չէին ունենա, այլ կինտեգրվեին միմյանց:

- Պրն Կոզմոյան, ի՞նչ զգացումներ ունեք այս երեխաների նկատմամբ:

- Գիտեք, միջին հաշվով շաբաթը մեկ օր այստեղ եմ լինում եւ ինքս եմ համոզվում, որ այս երեխաներն արդեն ապահով վիճակում են: Այնուամենայնիվ, կարեկցանքի զգացողությունը չի աղարտացվում ինձ մոտ, եւ ես ինձ մշտապես պատասխանատու եմ զգում նրանց առջեւ:

- Ի՞նչ կցանկանայիք, որ մեր ընթերցողն իմանա:

- Սփյուռքի ընթերցողին կխնդրեի այցելել մեզ, համոզվել, որ իր տրամադրած միջոցները նպատակին են ծառայում, որով եւ ավելի կամրանա նրա վստահությունը, իսկ հայրենաբնակ ընթերցողին կխնդրեի, որ նա իր հոգեբանության մեջ ներարկի բարեգործու-

Որբ, թե՞ լքյալ

«Իմ երեխաները սոցիալական որբեր են», ասում է Թռչունյան տան տնօրեն Սոնա Սիմոնյանը

Հերթ՝ մանկատան դասերի տակ

«Երբ մենք հայտարարություն տվեցինք հեռուստատեսությամբ, որ բացվել է մի մանկատուն 70 երեխայի համար, մի ահավոր եւ անտանելի հոսք սկսվեց: Չէինք պատկերացնում, որ երկու մանկատուն ունեցող քաղաքում երրորդի կարիքն այդքան մեծ էր: Ցանկացողների թիվը կրկնակի էր: Ճիշտ է, գյումրեցին հայտնի է իր արժանապատվությամբ եւ եթե կարող է գոնե օրվա մի կտոր հացն ապահովել, ապա երբեք մանկատուն չի բերի երեխային: Քանի որ «մանկատուն» բառը բավական է, որ գյումրեցին իրեն վիրավորված զգա: Ուրեմն որքան վատ, ծանր ու անտանելի են սոցիալական պայմանները, որ մայրը երեխային բերում է մանկատուն: Մինչեւ հիմա մեզ դիմում են եւ երեխաներ են ցանկանում բերել, բայց մենք տեղ չունենք: Կոպիտ է հնչում, բայց հավատացեք՝ մոտ 20 երեխա դռան հետեւում սպասում են՝ մեկը մեկից կարիքավոր, մեկը մեկից արժանավոր», ասում է տնօրեն Սոնա Սիմոնյանը:

«Մեր այցելուները միշտ հարցնում են՝ մի՞թե բոլորը որբեր են: Որպես կանոն որբ են համարում նրանց, ում ծնողների մահվան վկայականները առկա են: Ես էլ հարցին հարցով եմ պատասխանում՝ եթե ծնողը երեխային երբեւիցե չի կարոտում, չի տեսնում, մահացած չէ, հապա ի՞նչ է: Այդ իմաստով Հայաստանի մանկատներում գերակշռողը սոցիալական որբերն են»:

Երիտասարդ ու հաճելի արտաքինով տիկին Սոնան տանն ունի երկու որդի, աշխատավայրում՝ 70 երեխա: Նա չի սիրում հանգստյան օրեր համարվող շաբաթ-կիրակին, քանի որ 70 երեխաներից մոտ 20-ին ոչ ոք այցելության չի գալիս: «Այդ օրերին շատ երեխաներ են պատուհանից նայում: Ու ես չգիտեմ ինչո՞վ շեղեմ կամ գրավեմ այդ երեխաներին: Ինչո՞վ ուրախացնեմ նրանց, որ իրենց տխուր հայացքները պատուհանից հեռու տանեն», ասում է նա:

Գերնպատակ

«Մեր նպատակն է այս երեխաներին հասարակության համար պիտանի մարդ դարձնել», ասում են ուսուցչուհիները, որոնց ընդհանուր թիվն է 22: Սպասարկման անձնակազմը բաղկացած է 18 հոգուց, որոնց շարքում են խոհարարներ, դայակներ ու հավաքարարներ:

Պայմաններ

Թռչունյան տան պայմանները հրաշալի են՝ հարմարավետ ու լուսավոր դասասենյակներ, գեղեցիկ սրահներ ու ծաղկավետ միջանցքներ: Իսկ զուգարաններն ու բաղնիքները փայլում են մաքրությունից ու բուրում հոտավետ օճառի անուշահոտությամբ: Հավանաբար այս պայմաններն են պատճառը, որ Սեւերսկի թաղամասի երեխաները հաճախ են կանգնում Թռչունյան տան դարպասների մոտ եւ ներս նայում՝ հետաքրքրությամբ ու բարի նախանձով:

Խնամք

«Այստեղ հայտնված երեխաների ճակատագրերը փրկված եմ համարում: Ինձ համար անչափ կարեւոր է, որ երեխան լինի կուշտ, խնամված, սիրված, հոգեբանորեն խաղաղ: Մենք ֆիզիկական պատիժներ չունենք, ամենամեծ պատիժն այն է, երբ մենք պայման ենք դնում՝ կամ դու քեզ լավ կպահես, կամ մենք քեզ Թռչունյան տնից դուրս կանենք», ասում է Սոնա Սիմոնյանը:

Առողջապահական խնդիրներ

Թռչունյան տան երեխաները լրիվ առողջ են: Միաժամանակ, մանկան տունն ունի բուժկետ, բուժաշխատող: Իր հերթին մարզի առողջապահության համակարգը սատար է մանկատանը եւ որեւէ խնդրի դեպքում երեխան հաշված րոպեների ընթացքում կարող է հայտնվել մարզի լավագույն բժիշկների ձեռքերում:

Հոգեբանական մանրամասներ

«Մենք ունենք երեխաներ, որոնց երկու ծնողներն էլ կան, բայց նրանք մեզ մոտ են: Նրանք լքված են շպրտված, արհամարհված ու մոռացված: Միաժամանակ այս մի քանի տարում եղան մոտ յոթ դեպքեր, երբ երեխաները վերադարձան իրենց ընտանիքները: Մի դեպքում բնակարանի հարց լուծվեց (մինչ այդ նրանք դոմիկում էին ապրում), մյուսի հայրը գտնվեց, մյուսի տատիկը եկավ-տարավ: Այսպիսի դեպքերը մեր հաջողություններն են, մեր ուրախությունը», գոհունակությամբ ժպտում է տնօրենը:

«Փորձում ենք նաեւ երեխաների շնորհիվ վերականգնել կիսատ, չկայացած ընտանիքները: Եթե զգում ենք, որ երեխան ապահով է իր ընտանիքում, փորձում ենք նրան վերադարձնել ընտանիք: Ընդգծեմ, որ մինչեւ մենք չտուգենք ու չհամոզվենք, որ ընտանիքում երեխան կարող է նորմալ ապրել եւ դաստիարակություն ստանալ, երեխային դուրս չենք թողնում», ասում է Ս. Սիմոնյանը:

Աշխատանքային թերապիա՝ ագարակային տնտեսությունում

Նկարից ժպտում է անասնապահ Ջանիբեկ Զարգարյանը: Մոտ 15 օր է, ինչ նա խնամում է Թռչունյան տան երեխաների ունեցվածքը՝ կովերը: Ջ. Զարգարյանն ասում է, որ սիրով երեխաներին կսովորեցնի անասնապահության կանոնները, որ երեխաները աշխատանքի շնորհիվ եւս մխիթարություն գտնեն եւ թոթափեն տխուր հիշողություններն ու անարդար ճակատագրի մասին մտքերը:

«Սա մեր երազանքն է, որն իրականություն է դարձել», ասում է Ալֆրեդ Մասնիշյանը: Նա Գյումրու համայնքային երեխաների հիմնադրամի տնօրենն է եւ պատմում է քիչ հեռու գտնվող լայնարձակ այգու մասին եւս: Ա. Մասնիշյանը հավատացնում է, որ երեխաները ֆերմայում եւ այգում աշխատելով պիտի կապվեն հայրենի հողին ու ջրին: «Վերջին հաշվով բոլորս սպառող ենք, չէ՞ որ մեկն էլ պիտի արտադրի», եզրակացնում է նա: «Այս ծրագիրը հնարավորություն է տալիս երեխաներին սեփական ձեռքերով իրենց համար հավելյալ սննդի աղբյուր ստեղծել՝ էկոլոգիապես մաքուր ու թարմ կաթնամթերք»:

Մա՛, ինչի՞ չես գալիս

«Հեռախոսային զանգը Հայ օգնության միությունից էր, ուր մի քանի օր պատսպարել էին Արտաշատի շրջանից բերված 4 երեխայի, որ հարազատ քույր ու եղբայրներ են»,- պատմում է զրուցակիցս՝ Թռչունյան տան Հոգաբարձուների խորհրդի անդամ Արմեն Ասլանյանը:

«Տնօրինուհու՝ տիկին Սոնայի հետ եղանք տեղում, եւ պարզվեց, որ լքված երեխաներ են, զբաղվել են մուրացկանությամբ, գիշերել՝ պատահական վայրերում: Երբ ցանկացանք երեխաներին տանել Թռչունյան տուն, կանգնեցինք փաստի առաջ: Երեխաներից փոքրիկի՝ երեքամյա Թամարիկի տարիքը չէր համապատասխանում մեր հաստատությունում գտնվող երեխաների տարիքային խմբին: Հարցը բացառության կարգով լուծվեց հօգուտ երեխաների: Նրանց չբաժանեցին միմյանցից: Այսպիսով, Թամարիկը եւս հայտնվեց Թռչունյան տանը: Հիմա նա այս կրթօջախի սիրելի զարդն է՝ աշխույժ, ընդունակ, արտասանում է, պարում, երգում եւ արդեն դասի գնում՝ իր 2 քույրերի ու եղբոր հետ:

«Նմանատիպ պատմությամբ մի երկրորդ Թամարիկ եւ մեկ այլ փոքրիկ գեղեցկուհի էլ ունեցանք, որին սիրով «Ժուժու» ենք ասում, շարունակում է պարոն Ասլանյանը, եւ ստիպված եղանք դայակներ վերցնել աշխատանքի, քանզի նրանք 3 տարեկան դեռ չկան: Ամեն անգամ այս երեխաներին տեսնելիս ես բավարարվածության զգացողություն եմ ունենում:

Մեր բարերարները նրանց տվել են ամեն ինչ, այնուամենայնիվ կա մի բան, որ թե՛ բարերարների եւ թե՛ մեր ուժերից վեր է՝ դա երեխաների սպասումի խնդիրն է: Նրանց հայացքը օրերով դեպի դարբասն է կամ հեռախոսը: Կարծես լռելիս անգամ նրանք շշնջում են.

- Մա՛, ինչի՞ չես գալիս, ինչի՞ զանգ չես տալիս, քեզ կարոտել եմ, երազումս քեզ եմ տեսել...

Ռ. Կ.

Գթության բումերանգը

Պատմում են, որ 1988-ի երկրաշարժին նախորդող դժնդակ օրերին Թռչունյան տան հոգաբարձուների խորհրդի անդամներից մեկը գտնվելիս է եղել ԱՄՆ-ում: Ամերիկացի մի մանչուկ մոտեցել է եւ նրան մեկնել տասը դոլար, ասելով, որ իր գանձանակի ողջ պարունակությունը նվիրում է երկրաշարժից տուժած երեխաներին...

Երկրաշարժ չտեսած թռչունյանցիները լսել են այդ պատմությունը եւ մտապահել:

Տարիներ անց, 2005-ին, երբ Նոր Օռլեանում ջրհեղեղ էր, թռչունյանցիները երախտագիտությամբ հակադարձեցին 1988-ին դրսեւորված մանկական գթասրտությանը: Նրանք նամակ գրեցին հանրահայտ երգչուհի Էլվիրա Ուզունյանին. «Սիրելի, Էլվիրա Ուզունյան, խնդրում ենք ԱՄՆ տարեք մեր ձեռագործ գործերը, որպես նվեր ու զորակցություն, ընկերության ու բարեկամության նշան աղետից տուժած ամերիկացի երեխաներին: Այս գործերի մեջ մեր ձեռքերի ուժն է, մեր հայրենիքի գույները, մեր սերն ու ջերմությունը, որոնք սիրով փոխանցում ենք ամերիկացի մեր եղբայրներին ու քույրերին...»

Թռչունյանցիներ

Արմենուհին ժիր ու ժպտուն աղջիկ է: «Ես ուզում եմ, որ մենք միշտ հյուրեր ունենանք», ասում է նա: Երեք եղբայրների միակ քույրն է: Պատմում է, որ իր երկու եղբայրները քնում են տղաների սենյակում, իսկ փոքրը մայրիկի մոտ է: Նա մոռացել է իր ծննդյան օրը, բայց չի մոռանում շնորհավորել իր սիրելի տնօրենի՝ Սոնա Սիմոնյանի մարտի ութը: Պատմում է նաեւ, որ իր ծննդյան օրը տնօրենը տորթ էր բերել, տարբեր նվերներ ու կոնֆետ է տվել ու շոյել է: Փոխարենը Արմենուհին նամակ է գրել նրան: Բոլոր դասատուներին էլ սիրում է, բայց ամենից շատ սիրում է դասապատրաստող ընկեր Ժամագործյանին եւ շոկոլադե կոնֆետներ: Աղջիկը շատ է սիրում մայրիկին: Հետագայում իմացանք, որ կալանավայրից նոր վերադարձած հայրը այնպես է ծեծել նրա մորը, որ մեկ օրով տուն գնացած Արմենուհին վախից ուշաթափվել է:

Հովհաննեսը եւ Լիլիթը կատակ-պար են կատարում: Նրանք մտքում հաշվում են՝ մեկ-երկու-երեք: Այդպես՝ մինչեւ գեղեցիկ պարի կատարյալ ավարտը:

Մարիամը, Մխիթարը եւ Մանուկը ոգեւորված են, քանի որ իրենց հյուրն է գրող Անահիտ Սահինյանը: Նրանք սիրով են պահելու այս նկարը եւ դրան նայելիս մի պահ մոռանալու են, որ իրենց հայրիկները չգիտեն թե որտեղ են իրենք...

Արկադին երրորդ դասարանում է: Երբ ասում եմ՝ ցույց տուր քո նկարած նկարները, նա վազում է սենյակ ու բերում այս նկարը, հետո բացատրում. «Հայրիկն ու մայրիկը նստած են ծառի ստվերում, իսկ տղան վազում է թիթեռի հետեւից»: Արկադին ցանկանում է նկարիչ դառնալ, բայց կասկածում է՝ երեւի չստացվի...

Մինչդեռ այս նկարը ապացուցում է ճիշտ հակառակը...

12-ամյա Տիգրանը եւ Վահանը ընկերներ են: Զարմանալի է նրանց ընկերությունը, կարծես մրցման մեջ լինեն. մեկը գնում է դաշնամուրի խմբակի, մյուսը՝ դուդուկի, մեկը լավ է սովորում, մյուսը փորձում է ավելի լավ սովորել: Այդպես է նաեւ նկարվելիս՝ Տիգրանը նկարվում է, Վահանը ետ չի մնում: Տիգրանը լավ երգում է ու պարում, բայց հատկապես պարելիս նրա դեմքի արտահայտությունը դառնում է լացակումած: Պարի ուսուցչուհին բացատրում է այն հանգամանքով, որ տղան կյանքում առաջին համարն է կատարում հանդիսատեսի ներկայությամբ: Երբ հարցնում եմ, որտե՞ղ է ավելի լավ՝ տանը, թե՞ այստեղ, տղաները միաբերան պատասխանում են՝ իհարկե այստեղ, ի՞նչ կա տանը, իսկ այստեղ նվագել ենք սովորում, հետո մեզ պետք է գալու:

Դավիթն առաջին դասարանցի է: Ասում է, որ պետք է դատավոր դառնա: «Ինչո՞ւ» հարցին բառացի չի պատասխանում, բայց ակնհայտորեն մտմտում է: Հետո իմացանք, որ հորը նա երբեւէ չի տեսել, իսկ գործազուրկ մայրը հազիվ հասցնում է նրա քրոջը եւ հաշմանդամ տատիկին պահել:

Դռամփյան Մարինայի արտիստիզմն ու յուրօրինակ ձայնը կարող են նրան հանրաճանաչ ապագա պարգեւել: Այս պահին նա հուզված ու կենտրոնացած երգում է «Դեղնած պատերին իջել է մշուշ»:

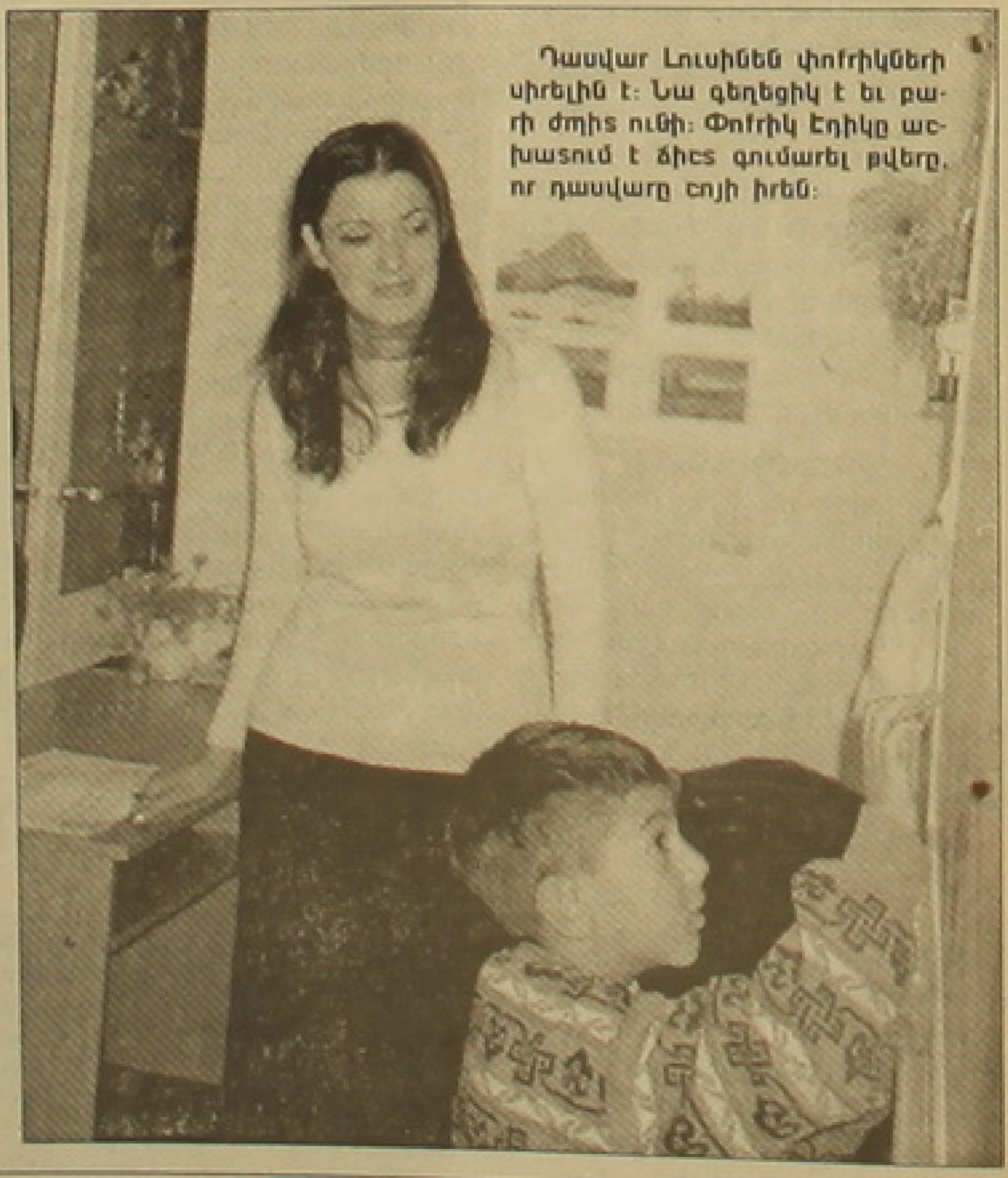

Դասվար Լուսինեն փոքրիկների սիրելին է: Նա գեղեցիկ է եւ բարի ժպիտ ունի: Փոքրիկ Էդիկը աշխատում է ճիշտ գումարել թվերը, որ դասվարը շոյի իրեն:

«Մորս սրտի հետ աշխարհն եմ չափել, էլի մեծ է նա, մեծ է ու անգին», արտասանում են ծնողներից լքված երեխաները

«Նրանք հատկապես մոր մասին բանաստեղծություններն են անգիր սովորում»,- ասում է հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչուհի Արաքսյա Հակոբյանը, որ համատեղում է նաեւ գրադարանավարուհու պարտականությունները: Նա հավաստիացնում է, որ բոլոր երեխաները սիրով կարդում են հատկապես Թումանյանի եւ Շիրազի ստեղծագործությունները: «Այս երեխաներին թախծոտ հայացքն է հատուկ: Ինչքան էլ, որ մենք փորձում ենք նվիրվել, լրացնել ընտանիքի բացը, հնարավոր չէ փոխել հայացքը, որ կարոտի արտահայտություն է: Նրանք ընտանեկան ջերմության կարիք ունեն: Նույնիսկ դասի ժամին նրանք ավելի շատ ջերմություն են ուզում ստանալ, քան գիտելիք: Մենք ջանում ենք մեղմել մայրական ջերմության կարիքը, որը հնարավոր չէ որեւէ բանով փոխարինել»:

«Իմ երեխաները 15-ն են,- ասում է նկարչության խմբակի ուսուցչուհի Անժելա Մանվելյանը: Համապատասխան կրթության դեպքում վստահ եմ՝ նրանցից առնվազն հինգին մեծ ապագա է սպասում: Իսկ նկարել սիրում են, դրանով գեղեցիկը տեսնելու իրենց ունակությունն են զարգացնում»:

«10-12 տարեկան մոտ 10 աղջիկներ ունեմ,- պատմում է գորգագործության խմբակի ուսուցչուհի Տիրուհի Ղալաչյանը: Դասը տեւում է 45 րոպե, բայց նրանք ժամուկես ավելի են մնում, գործում ենք, խոսում, երգում, հատկապես «Թռչնի մտքով տուն»-ը: Երազկոտ են, մի քանիսն արդեն պատկերացնում են, թե ինչպես կաշխատեն Երեւանի գորգագործական գործարանում: Շատ մարդամոտ են, հաճախ են փարվում ինձ, պաչիկներ անում: Ուշադիր եւ հոգատար աղջիկներ են: Կարծես այստեղ ես աշխատանքի չեմ գալիս, իմ տնից դուրս եմ գալիս եւ նորից ընտանիք եմ մտնում», ասում է Տ. Ղալաչյանը:

Լինե՛նք բարության սերմնացաններ

Թռչունյան տունը խորհրդանիշ կարող է համարվել շատ երեւույթների՝ կենդանի ծնողների բացակայությամբ մեծացող մանուկներ, սոցիալական տարօրինակ կացություն, երբ երեխան երեկ փողոցում էր, այսօր՝ Թռչունյան տանը, տարին լրանալուց հետո՝ անհայտ մի տեղ, անտուն երեխաների հերթ Թռչունյան տան շեմուտին, ֆինանսական ոչ այնքան կայուն վիճակ, մոտեցող ձմեռ ու տխուր-տխուր աչքեր, որոնք նայում են Թռչունյան տան պատուհանից... հայացք, որ արտահայտում է սեր եւ մարմրող հույս...

Նյութերը եւ լուսանկարները՝ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԻ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Հակաօլիգարխիա

Պատմում են, որ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, գալով իշխանության գլուխ, զգուշացրել է օլիգարխներին՝ փող եք շինում, լավ եք անում, բայց քթներդ մի խոթեք քաղաքականության մեջ: Մոտավորապես այսպես: Առաջին երկու խոշոր չլսողները եղան Բերեզովսկին ու Գուսինսկին. շատ էին հղփացել: Անհրաժեշտություն առաջացավ նրանց վտարելու երկրից: Շատ ավելի բարդ ու աղմկարար ստացվեց Խոդորկովսկու գործը. վերջինս խորամանկորեն, սահմանադրական փոփոխությունների միջոցով ինքն էր ուզում նստել գահին: Նստեց, բայց ոչ գահին, իհարկե: Օլիգարխները խելոքացան, խաղաղվեցին եւ սկսեցին գերազանցապես փող շինել, միլիոնատերերի քանակն էապես ընդլայնվեց՝ խթանելով «Ֆորբս» ամսագրի տպաքանակի աճը:

Եվ հանկարծ նորերս երկրի ամենահանրաճանաչ օլիգարխը՝ Չուկոտկայի պետ Ռոման Աբրամովիչը անսպասելիորեն վաճառեց իր խոշորագույն նավթային ընկերությունը: Ճիշտ է, գնել էր միլիոններով, իսկ վաճառեց միլիարդներով, բայց դա ուրիշ հարց է: Կարեւոր հանգամանքն է, որ նրա երկունքը գնել է պետական ընկերություն՝ «Ռոսնեֆտը»: Եվ այստեղ բնավ էլ ոչ հռետորական հարց է առաջանում՝ իսկ գուցե օլիգարխին ստիպե՞լ են դա անել: Կառարկեն, թե նա հայտնի «ընտանիքի» անդամ է եւ հազիվ թե ենթարկվեր ճնշման: Բայց որոշ այլ օլիգարխներ էլ են սկսել «ծախել» իրենց ունեցվածքի մի մասը, հատկապես ոչ պրոֆիլային ձեռնարկություններ: Նշանակում է անկասելի ինչ-ինչ նպատակային գործընթացներ են տեղի ունենում, որոնք օլիգարխներին «համոզում» են հրաժարվել իրենց որոշ կայքերից:

Միտքը հստակեցնելու համար ուշադրություն դարձրեք հետեւյալ հանգամանքին. էներգակիրների գները խփել են բոլոր ռեկորդները, եւ ռուսաց պետությունը ինքն էլ է մեծ փողեր շինում: Գազի բնագավառում պետությունը խնդիր չունի՝ «Գազպրոմը» պատկանում է նրան, եւ այդ գերհսկայի դեմ ոչ մի օլիգարխ չի կարող թքել: Ահա եւ ինչո՞ւ նման քաղաքականություն չվարել նավթարդյունաբերության ասպարեզում, ինչո՞ւ «Ռոսնեֆտը» չդարձնել, յուրօրինակ «Նեւտեպրոմ»՝ պետության հովանու ներքո: Չէ՞ որ դրա շնորհիվ կարելի է առնվազն ստեղծել, ասենք, մի քանի կայունացնող ֆոնդ: Եվ եթե ենթադրենք, որ Աբրամովիչը կուլ է գնացել այդ քաղաքական ծրագրին, ապա նշանակում է վերասեփականաշնորհման գործընթացը տեղից շարժվել է:

Բայց նավթից ու գազից բացի, Ռուսաստանն ուրիշ «ծով» հարստություններ էլ ունի, որոնց շահագործման ասպարեզում եւս պետք է «պետական» կարգուկանոն հաստատել: Երկիմաստ է ֆինանսների նախարար Ալեքսեյ Կուդրինի հայտարարությունը, որում ասվում է. «Պայմաններ կստեղծվեն ԱԼՌՈՍԱ-ի (Ռուսաստանի խոշորագույն լեռնահանքային ձեռնարկություն- Ռ. Հ.) բազայի վրա ստեղծելու ազգային հանքարդյունաբերական ընկերություն, որը կարողանար արդյունավետ պետական քաղաքականություն իրականացնել օգտակար հանածոների արդյունահանման բնագավառում, ընդ որում ինչպես Ռուսաստանի տարածքում, այնպես էլ սահմաններից դուրս»:

Ի վերջո, եթե ոչ թե սոսկ ենթադրություններ անենք, այլ ավելի ուշադիր նայենք, կտեսնենք, որ այդօրինակ քաղաքականություն նկատելի է բանկային ոլորտում, նավաշինության, նավագնացության եւ մի շարք այլ ասպարեզներում: Պրոֆեսիոնալ հետախույզի զգուշությամբ Պուտինը փորձում է վերականգնել պետական հսկողությունն էկոնոմիկայի կենսական, ռազմավարական ճյուղերի վրա: Թերեւս իրավացի է ճանաչված քաղաքականագետ Ստանիսլավ Բելկովսկին, որն անթաքույց հավաստում է. «Պետությունը վստահ ուղղություն է վերցրել վտարելու օլիգարխներին, ընդսմին դրա համար նշանակել է սեղմ ժամկետ՝ մինչեւ 2008 թ.»:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Վարչապետ Էրդողանը ողջամտության կոչ է անում Ֆրանսիայում ծագած խռովության մասնակիցներին

Նման կոչի համար քննադատում է ընդդիմադիր ժողովրդա-հանրապետական կուսակցության նախագահ Բայքալը

Փարիզի արվարձաններում ծայր առած մաղրիբցիների զանգվածային անկարգություններն ընդամենը 1-2 օրում վերաճելով խռովության՝ տարածվեցին Ֆրանսիայի ողջ տարածքում: Անկարգությունների ալիքը նախ հասավ Բելգիա, ապա Գերմանիա: Թեեւ այս երկրներում իրավիճակն ի տարբերություն Ֆրանսիայի վերահսկվում է, սակայն անկարգությունների ծավալման սպառնալիքը լուրջ մտավախություն է պատճառում ինչպես Բելգիայում ու Գերմանիայում, այնպես էլ Դանիայում, Իտալիայում եւ եվրոպական մյուս երկրներում:

60 միլիոնանոց Ֆրանսիայում ներգաղթյալների թիվը 5 միլիոն է: Նրանց զգալի մասն Ալժիրի, Թունիսի ու Մարոկկոյի պես ֆրանսիական նախկին գաղութներից վերաբնակեցված մաղրիբցիներ են, այսինքն՝ Հյուսիսային Աֆրիկայի բնակիչներ: Թեեւ թուրքերը Ֆրանսիայում շոշափելի թիվ չեն կազմում, սակայն թուրքական բազմամիլիոնանոց բնակչության առկայությունը Գերմանիայի գլխավորությամբ Բելգիայի պես անկարգությունների ծավալման սպառնալիքի տակ գտնվող եվրոպական երկրներում, ինչպես նաեւ անկարգություններն իբրեւ «իսլամական սպառնալիքի» դրսեւորում ներկայացնելու միտումները չէին կարող չմտահոգել նաեւ Անկարային:

Հատկապես այն դեպքում, երբ Թուրքիան անդամակցության բանակցություններ է սկսել ԵՄ-ի հետ, նրա անդամակցությանը միանշանակ չէ եվրոպական երկրների մոտեցումը, ավելին՝ եվրոպական որոշ շրջանակներ փորձում են զանգվածային վերոհիշյալ անկարգությունները պայմանավորել ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության հեռանկարով: Համենայն դեպս, նոյեմբերի 10-ին Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովում՝ Մեջլիսում, ելույթ ունենալով «Արդարություն եւ բարգավաճում» խմբակցության անդամների հետ հանդիպմանը, վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն անդրադարձել է Ֆրանսիայում խռովության բնույթ ստացած անկարգություններին:

Թուրքական հանրային հեռուստատեսության տվյալներով, ելույթում Էրդողանը դիմել է ինչպես խռովության մասնակիցներին, այնպես էլ եվրոպաբնակ թուրքերին: Նա ասել է. «Ես մեկ անգամ եւս հանդարտության եւ ողջախոհության կոչ եմ անում փարիզյան անկարգությունների մասնակիցներին: Հատկապես դիմում եմ Թուրքիայի Եվրոպայում բնակվող 4,5 մլն քաղաքացիներին, որ նրանք այս հարցում լինեն առավել ողջամիտ, դրսեւորեն առավելագույն հասունություն եւ լինեն ավելի շրջահայաց: Ավերածություններն ու ավարառությունները չեն կարող իրավունքների ձեռքբերման միջոց լինել: Ես սա հատուկ շեշտում եմ»:

Մինչ Էրդողանը ողջախոհության եւ հանդարտության կոչ էր անում անկարգությունների մասնակիցներին՝ նախազգուշացնելով եվրոպաբնակ թուրքերին, Մեջլիսում խմբակցության նիստ է հրավիրել նաեւ ընդդիմադիր ժողովրդա-հանրապետական կուսակցության նախագահ Դենիս Բայքալը: Նա ելույթում մասնավորապես նշել է. «Մեծարգո վարչապետն այնպես է մոտենում միջադեպին, կարծես Թուրքիան հակամարտող կողմ է անկարգություններում եւ ստանձնում է դրանց պատասխանատվությունը, միաժամանակ այս միջադեպով նա փորձում է հասնել ԵՄ-ի հարցում Թուրքիայի թեզը: Սա ցույց է տալիս, թե վարչապետն այդ հասարակություններին ինչպիսի մակերեսայնությամբ է հետեւել»:

Վերջում Բայքալը Հյուսիսային Իրաքի, ահաբեկչության, ԵՄ-ի եւ Կիպրոսի հարցերում քննադատելով Էրդողանի կառավարությանը, նրան է վերագրել Թուրքիայի Հանրապետության աշխարհիկ ժողովրդավարական կարգերը ձեւափոխելու նկատառումներ եւ անուղղակիորեն վաղաժամկետ խորհրդարանական ընտրությունների կոչ է արել: Բայքալն ասել է. «Ստեղծված իրավիճակում պարտականությունները կատարելու կոչով դիմել է միմիայն մեր քաղաքացիներին, այլ ոչ թե որեւէ կառույցի, որովհետեւ, համոզված եմ, որ միակ ելքը նրանք են: Այլեւս ելք չէ զինվորականությունը, ոչ էլ պետական հեղաշրջումը: Կա մի ելք՝ դա մեր ժողովրդի ողջամտությունն է, մեր ազգի ժողովրդավարության գիտակցումը, հանրապետության, Աթաթուրքի, ժողովրդավարության նկատմամբ սերը»:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

Ամերիկացիների 43 տոկոսը ստախոս է համարում երկրի ղեկավարներին

Սոցիոլոգիական վերջին հարցումները վկայում են, որ ամերիկյան հասարակությունն արագորեն կորցնում է վստահությունը երկրի ղեկավարների հանդեպ: «Փյու» հետազոտական կենտրոնը նոյեմբերի սկզբներին հերթական հարցումն է անցկացրել ԱՄՆ բնակչության շրջանում: Հարցման մասնակիցների 43 տոկոսը ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի ղեկավարներին համարում է ստախոսներ, որոնք դիտավորյալ ապատեղեկացրել են մարդկանց Իրաքի պատերազմի նախօրեին:

«Ասոշիեյթեդ պրես» գործակալությունը հիշեցնում է, որ 2004 թ. փետրվարին նման տեսակետ է ունեցել ԱՄՆ բնակիչների նվազ քան 1/3-ը:

Վերջին հետազոտությունը նաեւ ցույց է տալիս, որ շարքային ամերիկացիները շատ ավելի ցավագին են ընկալում Ջորջ Բուշի զինակից Լյուիս Լիբբիի ասած սուտը, քան նախկին նախագահ Բիլ Քլինթոնի կիսաճշմարիտ հայտարարությունը, որն արվել էր Մոնիկա Լեւինսկու հետ իր կապի առնչությամբ:

Բուշի վարչակազմի արդեն նախկին բարձրաստիճան պաշտոնյա Լիբբին չի թաքցնում իր մեղսակցությունը ԿՀՎ նախկին գործակալներից մեկի անվան հրապարակման սկանդալին: Այս գործի կապակցությամբ զայրույթով է արտահայտվել հարցման մասնակիցների 4/5-ը: Մինչդեռ անցյալում Լեւինսկու գործով Բիլ Քլինթոնի տված կեղծ վկայություն զայրացրել էր ամերիկացիների 65 տոկոսին:

Անցկացված հատուկ քննության ընթացքում այս տարի պարզվեց, որ Բուշի վարչակազմից տեղի ունեցած տեղեկատվական արտահոսքի հետեւանքով է բացահայտվել ԿՀՎ գործակալ Վալերի Փլեյմի անունը: Նրա դիվանագետ ամուսինը հայտարարեց, որ ԱՄՆ ղեկավարությունը մոլորության մեջ է գցում հանրությանը՝ պնդելով, թե Սադդամ Հուսեյնը փորձել է ռադիոակտիվ նյութեր ձեռք բերել աֆրիկյան երկրներից մեկում:

Պենտագոնը կարգադրեց վերջ դնել խոշտանգումներին

ԱՄՆ պաշտպանության նախարարությունը բանակին կարգադրել է արգելել կալանավորների խոշտանգումները: BBC-ն նշում է, որ Պենտագոնի հրահանգում հստակորեն ընդգծվում է կալանավորներին ահաբեկելու նպատակով շներ օգտագործելը:

Բացի դրանից, փաստաթուղթը ցուցում է տալիս «մարդկայնորեն վարվել գերիների հետ»: Պենտագոնի առաջիկա հրահանգում սահմանվելու են այդ «մարդկայնության» չափանիշները:

Փաստաթուղթը հրապարակվել է Պենտագոնի նոր քաղաքականության շրջանակներում: Պաշտպանական գերատեսչության ղեկավարները ձգտում են վերականգնել ամերիկացի զինվորի վարկը, որն զգալիորեն տուժեց Իրաքում եւ այլուր կալանավորների ծանակման ու խոշտանգման մի շարք սկանդալների պատճառով:

Իրավապաշտպանները ողջունել են նոր հրահանգը, որի գործողությունը, սակայն, չի տարածվում ուժային մյուս կառույցների աշխատակիցների վրա: Այսպես, ԿՀՎ գործակալները նման սահմանափակումների չեն ենթարկվում կասկածյալների հարցաքննության ժամանակ: Մեկ ամիս առաջ Սենատն արդեն արգելել էր բանտարկյալների նկատմամբ «դաժան, անմարդկային եւ նվաստացուցիչ» վերաբերմունքը:

ՄԱԿ-ը մեկ տարով երկարաձգեց Իրաքում բազմազգ ուժերի ներկայությունը

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը մեկ տարով երկարաձգել է Իրաքում ամերիկացիների հրամանատարությամբ գործող միջազգային կոալիցիոն ուժերի ներկայության ժամկետը: ԱԽ բոլոր 15 անդամները միաձայն ընդունել են թիվ 1637 բանաձեւը, որը կոալիցիոն ուժերը մանդատը երկարաձգում է մինչեւ 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ը:

Ավելի վաղ բազմազգ ուժերի ներկայությունը երկարաձգելու խնդրանքով ՄԱԿ-ին էր դիմել Իրաքի անցումային կառավարության վարչապետ Իբրահիմ ալ Ջաաֆարին: RFI ռադիոկայանը նշում է, որ օտարերկրյա ուժերը կարող են հիշյալ ժամկետի ավարտից շուտ դուրս բերվել Իրաքից, եթե այդ երկրի ղեկավարությունը հանդես գա համապատասխան պահանջով:

2004 թ. հունիսին ՄԱԿ-ի ԱԽ ընդունած նախորդ բանաձեւն Իրաքում 180 հազարանոց բազմազգ ուժերի ներկայության վերջնաժամկետ էր սահմանել 2005 թ. դեկտեմբերի 31-ը: Դեկտեմբերի կեսերին Իրաքում անցկացվելու են խորհրդարանական ընտրություններ, որոնցով նախատեսված է ավարտել քաղաքական անցումային գործընթացը:

Ասիայում փոքր թռչնաբուծարանները վերացվելու են

Վիետնամում երեքշաբթի օրը 35-ամյա մի տղամարդու մահը երկրում 42-ի հասցրեց թռչնագրիպի զոհերի թիվը: Ամբողջ Ասիայում թռչնագրիպի H5N1 վտանգավոր վիրուսից վեց տասնյակ մարդ է մահացել: Համաճարակն ըստ երեւույթին խոր արմատներ է ձգել Հնդկաչինում եւ Ինդոնեզիայում ՄԱԿ-ի պարենի եւ գյուղատնտեսության գործակալության անցկացրած հետազոտության տվյալների համաձայն, աշխարհում ընտանի բադերի 78 տոկոսը պահվում է Չինաստանում եւ Վիետնամում: Տների բակերում հավերը, բադերը եւ սագերը շփվում են իրար հետ: Երկու երկրները մտադրվել են այդ թռչուններին տեղավորել թռչնաբուծության հատուկ գոտիներում, որտեղ թույլ չտրվի վարակի անվերահսկելի տարածում: Սակայն մանր արտադրողների համար դժվար կլինի հարմարվել նոր պայմաններին, նշում է «Լիբերասիոն» թերթը:

Ժնեւում շարունակվող խորհրդաժողովում կենդանիների առողջության համաշխարհային կազմակերպությունն առաջարկել է ստեղծել փոխհատուցման ֆոնդեր, քանզի կազմակերպության անդամ 167 երկրներից 120-ում գոյություն չունի ոչնչացվող կենդանիների տերերի նյութական փոխհատուցման համակարգ: Ահա թե ինչու ամենաաղքատ թռչնապահներն ուշացումով են հայտնում իրենց թռչունների հիվանդության դեպքերի մասին: Մինչդեռ արդյունավետ պայքարի ծավալման համար անհրաժեշտ է, որ հիվանդության դեմ քայլեր ձեռնարկվեն վիրուսի բացահայտմանը հաջորդող 48 ժամվա ընթացքում: Որպես առաջին քայլ առաջարկվում է զանգվածային պատվաստումներ կատարել Վիետնամում եւ Ինդոնեզիայում:

Պ. Ք.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ժան Տեր-Մերկերյան...

70-ամյա հոբելյան

Հանրահայտ ջութակահար Ժան Տեր-Մերկերյանը շարունակում է հուզել հայ հանրությանը իր կատարողական բարձր վարպետությամբ: Դրա վառ ապացույցն էր վերջերս «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում ֆիլհարմոնիկ նվագախմբերի հետ ունեցած նրա համերգը: Վիրտուոզ ջութակահարի 70-ամյակին նվիրված երեկոյի ընթացքում հնչեց Վ. Ա. Մոցարտի ջութակի կոնցերտը թ. 4 ռե մաժոր, 218 (1775), Լ. Վ. Բեթհովենի ջութակի կոնցերտը ռե մաժոր, երկ. 61-ը (1806 թ.):

Ունկնդրելիս Ժան Տեր-Մերկերյանին, անշուշտ, զգում ես նրա երաժշտության մատուցման ոճը եւ գործի ելեւէջների թափանցիկ վերարտադրությունը, որին համընթաց առկա է դասական համաչափությունը եւ ստեղծագործության մեկնաբանման էթիկական ուժը: Անվանի արվեստաբան Շահեն Խաչատրյանը համերգի ներածական խոսքում նշեց. «Նա կարծես դեսպան լինի հայ երաժշտարվեստի եւ միջազգային բատրաբեմի միջեւ»:

- Պրն Մերկերյան, ի՞նչ եք զգում 70 տարեկանում:

- Տարիքից խուսափելն անհնար է: Կա եւս մի հանգամանք, որ երբեմն մարդը՝ ինքը չի զգում իր տարիքը: Ես շատ զգացված էի այս ընդունելության համար, որը կապված էր իմ 70-ամյա հոբելյանի հետ, շատ հուզված էի եւ շատ-շատ շնորհակալ եմ բոլորից:

- Առաջին անգամ ե՞րբ հպվեցիք ջութակին:

- Ես սկսեցի սովորել վեց տարեկանից: Դե, հայրս ջութակահար էր, եւ ըստ երեւույթին սիրում էի ջութակը եւ չեմ կարող ասել, թե նվագելը ստիպողական էր: Արդեն 11 տարեկանում ունեցա իմ առաջին համերգը, երբ նվագեցի Վիվալդիի լյա մինոր կոնցերտը, հետո Մենդելսոնի ջութակի կոնցերտը:

- Ձեր մասին մեր անվանի հայ երաժշտագետներից մեկն արտահայտվել է այսպես. «Նա արդեն հասուն էր, երբ երիտասարդ էր...»: Կյանքի ո՞ր փուլում Դուք իսկապես զգացիք Ձեզ հասուն երաժիշտ:

- Դժվար է պատասխանել, որովհետեւ դա աստիճանաբար է տրվում: Կյանքի ընթացքում անընդհատ ապրում ես այդ հասունացման ընթացքը: Բայց հնարավոր չէ մի գիծ դնել, որ հենց այս տարիքից ես արդեն հասուն, քանզի հասունությունն էլ անընդհատ աճման մեջ է եւ այդ առումով սահմաններ չունի:

- Ձեր ուսանողական տարիները եղել են բեղմնավոր: Եթե Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում Դուք սովորում էիք հայ ջութակի դպրոցի հիմնադիր Կարպ Դոնբաեւի մոտ, ապա արդեն Մոսկվայի կոնսերվատորիայում երախտապարտ էիք Դավիթ Օյստրախին, որի գործունեությամբ երեւի թե ընդհանրացվում է ողջ խորհրդային ջութակի դպրոցը: Էլ ո՞ր դպրոցներին եք տալիս Ձեր նախընտրությունը:

- Ինձ համար հատուկենտ կատարողական դպրոց գոյություն չունի: Դպրոցը անհատականություն է... Անշուշտ, այսօր մենք լայն հնարավորություն ունենք լսելու բազմաթիվ ձայնագրություններ, կենդանի կատարումներ, եւ, իմ կարծիքով, յուրաքանչյուր մարդ կարող է ստեղծել իր սեփական կարծիքն այս կամ այն արտիստի վերաբերյալ՝ ինքն իր մեջ: Եվ ես անձամբ չեմ կարող ասել, որ ես պատկանում եմ այս կամ այն դպրոցին: Ինչ խոսք, բոլոր մեծ ջութակահարներն էլ թողնում են իրենց մեծ ազդեցությունը սերունդների վրա:

- Եթե ես Ձեզ անվանեմ ջութակահարների մեջ ամենաինտելեկտուալը, իրավացի կլինե՞մ:

- Ոչ, ես ընդհանրապես զերծ եմ այդ մեծակոչ անվանումներից: Ինտելեկտն ավելի շուտ բնազդի տիրապետումն է, որը մշտապես պետք է հղկվի:

- Եթե թափանցենք խորքը, ապա ո՞ր ջութակահարին կհամարեք ջութակահարների «թագավորը»:

- Իբրեւ ջութակահար մենք բոլորս պաշտում ենք Յաշա Հայֆեցին, իհարկե, ես շատ եմ սիրում Ֆրից Կրայսլերին: Այդ երկու բեւեռներն էին, որոնք հիմնեցին XX դարի ջութակահարների կատարողական առանցքը:

- Իսկ Պագանինի՞ն...

- Դե, մենք բոլորս էլ չգիտենք, թե Պագանինին ինչպե՞ս է նվագել: Նա մեզ բոլորիս համար լեգենդ է...

- Ինչպե՞ս պետք է արտացոլվի գեղարվեստական ճաշակն արվեստում:

- Նախ եւ առաջ ես չեմ պատկերացնում երաժշտությունն առհասարակ արվեստից մասնատված մի առանձին ճյուղ: Եվ բնականաբար, պատասխանելով Ձեր հարցին, ուզում եմ ասել, որ հատուկ բանաձեւեր գոյություն չունեն: Պարզապես գեղարվեստական ճաշակը գուցե եւ ի վերուստ տրված մի հատկություն է, որն ամեն մի արվեստագետ յուրովի է զգում եւ դրսեւորում տվյալ կերտվածքում:

- Ինչպե՞ս եք պատկերացնում XXI դարի ջութակի կատարողական արվեստը:

- Մենք չենք կարող նպատակ դնել, թե հենց այսպես կամ այնպես պետք է զարգանա ջութակի արվեստը: Ջութակի արվեստն այսօր բավական զարգացած է, եւ մենք այսօր ունենք մեր ազգային հրաշալի ուժերը: Շատ կուզենայի հատկապես նշել Սերգեյ Խաչատրյանի անունը, որն իսկապես ունի շատ լավ տվյալներ, եւ նրան սպասում է փայլուն ապագա XXI դարի երաժշտական երկնակամարում:

- Ի՞նչ կավելացնեք Ձեր առաջիկա ծրագրերի վերաբերյալ:

- Հունվարին Ֆրանսիայում նախատեսել եմ համերգ, թեպետ շատ ձգտում եմ նաեւ մյուս տարվա գարնանը կրկին լինել Հայաստանում եւ մենահամերգով հանդես գալ իմ հայրենի ունկնդրի առջեւ:

ՆՈՒՆԵ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ՀՅՈՒՐԱԽԱՂԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ

Կարո Նշանյանը կրկին փայլեց Հայաստանի բեմում

Երեւանում մեկ համերգային ծրագրով հանդես եկավ հանրաճանաչ բաս-բարիտոն Կարո Նշանյանը: Նա ծնվել է Կահիրեում (Եգիպտոս), սակայն տակավին երիտասարդ գաղթել է Կանադա ու մինչեւ այժմ ապրում եւ ստեղծագործում է Մոնրեալում: Նախնական կրթությունը ստացել է Կահիրեում, որտեղ նրա հայրն ավագ քահանա էր ու շարականագետ: Դեռ մանկուց Կարոն հորից ժառանգում է երգեցողության արվեստը եւ երաժշտական կրթություն է ստանում Եգիպտոսում:

Այնուհետեւ ձայնի մշակման ու կատարելագործման դասընթացներ է անցնում Ռինա Նատուչիի մոտ եւ սկսում իր երգարվեստով հանդես գալ սկզբում երգչախմբերում որպես մենակատար, իսկ ավելի ուշ հանդես է գալիս մենահամերգներով Կանադայի, ԱՄՆ-ի տարբեր քաղաքներում՝ մեծ մասամբ հայկական երգերի մեկնությամբ:

Քաղաքական իրավիճակի սրման պատճառով Նշանյանների ընտանիքը տեղափոխվում է Կանադա: Սկզբնական շրջանում Կարոն ստիպված է լինում մի կողմ թողնել երգարվեստը, որքան էլ որ երազում էր երգիչ դառնալ եւ ընտանիքի կարիքները հոգալու համար զբաղվում է այլ գործերով: Սերը դեպի երգարվեստը հաղթանակում է, եւ 4 տարի անց բաս-բարիտոն Կարո Նշանյանը նվիրվում է իր սիրած գործին:

Նրա սիրած դերերգերն են Մոսի («Անուշ» օպերա), Իշխան Թաթուլ («Ալմաստ» օպերա), որոնց համերգային տարբերակով երկու տարի շրջել է հյուրախաղերի: Բացի մենահամերգներից, Կարո Նշանյանը նաեւ բազմաթիվ միջոցառումներ է նախաձեռնել: Դրանցից հարկ է նշել Մոնրեալում կազմակերպված Շառլ Ազնավուրի մեծարանքի երեկոն Հայաստանի դեսպանության հետ, որի ատենապետն ու խոսնակը եղել է Կարո Նշանյանը Արսինե Խանջյանի հետ: Հաջորդ խոշոր միջոցառումը նվիրված է եղել, պատմում էր պրն Նշանյանը, Հայաստանի Անկախության 5-րդ տարեդարձին, որին մասնակցել են 1600 երիտասարդներ Մոնրեալից: Արժե նշել նաեւ 1999-ին կազմակերպված եգիպտահայ վարժարանների սաների հավաքը, որին աշխարհի չորս կողմից 1500 շրջանավարտներ մասնակցել են միջոցառմանը, եւ դրանից գոյացած հասույթը (55 հազար ԱՄՆ դոլար) տրամադրվել է Հայաստանում Գլածորի վարժարանի նորոգմանը:

Բոլորովին վերջերս Կարո Նշանյանի մասնակցությամբ Արցախում բացվեց «Հույսի կամուրջ» կենտրոնը, որին տրամադրվել է 32 հազար ԱՄՆ դոլար: «Հայ մշակույթի բարեկամներ» Մոնրեալի պոլսահայ հիմնադրամը 5 տարի առաջ հիմնադրեցինք, որտեղ տարածենք դասական ու ժողովրդական ժանրերով գրված գործերը», ասում է նա: Առաջին համերգին մասնակցել են Բարսեղ Թումանյանը (Հայաստան), Ալին Քութանը (Մոնրեալ): Ամեն տարի 5 համերգ տալով՝ նպատակ են ունեցել զորավիգ լինել հայոց լեզվի ու մշակույթի պահպանմանն ու զարգացմանը:

Անցած շաբաթ արդեն երրորդ անգամ Կարո Նշանյանը «Առնո Բաբաջանյան» համերգասրահում երաժշտասերներին ու իր երկրպագուներին ներկայացավ նոր համերգային ծրագրով, որի ընթացքում նրա հետ հանդես եկան նաեւ Մագդա Մկրտչյանը (սոպրանո), Լիլիթ Հակոբյանը (մեցցո-սոպրանո) եւ Վարուժան Մարտիրոսյանը (տենոր): Հրաշալի երեկոն, որ պարգեւեցին Կարո Նշանյանի գլխավորությամբ, անջնջելի տպավորություն թողեց: Մեր 3 մենակատարները մեկ տարի պիտի պատրաստվեն, որտեղ պրն Նշանյանի աջակցությամբ մասնակցեն Մոնրեալում անցկացվող երկամյա միջազգային երգարվեստի մրցույթին:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Անակնկալ երեխաների համար

2006 թ. հունվարի 3-ին, 4-ին եւ 5-ին Հայաստանի պետական ֆիլհարմոնիան եւ ծնողազուրկ երեխաների «Սուրբ ծնունդ» հիմնադրամը վեցերորդ անգամ կազմակերպում են Նոր տարվա շքեղ հանդեսներ 15.000 երեխաների համար, որոնք բոլորն էլ կստանան Նոր տարվա նվերներ: Համերգները տեղի կունենան «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում:

Հունվարի 6-11-ը հանրապետության բոլոր մանկատներում կկայանան բարեգործական համերգներ, եւ այս շարքը կեզրափակվի հունվարի 13-ին Նոր Նորքի ծերանոցում:

Այս միջոցառումներն ապահովելու համար դեկտեմբերի 4-ին Լոս Անջելեսում անցկացվելու է «Տելեթոն», որի հանգանակության գումարները ծախսվելու են նշված միջոցառումների համար: Հիմնադրամի նախաձեռնողներն են Լոս Անջելեսի «Քաջ Նազար» հանդեսի խմբագիր Հովհաննես Բալայանը եւ ազգային բարեգործ Օնիկ Մեհրաբյանը:

Հրանտ Սիմոնյանը հոբելյար

Կալիֆոռնիայի Հայ գրողների միութեան գրական հանդիպումը, հովանաւորութեամբ Գլենդելի հանրային գրադարանի, տեղի ունեցաւ հինգշաբթի, 2005 նոյեմբերի 3-ին, երեկոյան ժամը 7-9-ը, նոյն գրադարանում:

Երեկոն նուիրուած էր գրող, հրապարակագիր, լրագրող, ազգային հասարակական գործիչ Հրանտ Սիմոնեանի ծննդեան 80-ամեակին եւ գրական գործունէութեան 55-ամեակին: Յոբելեար Հրանտ Սիմոնեանը ազգանուէր եւ մշակութանպաստ երկարամեայ իր անաչառ ու կամաւոր գործունէութեամբ վաստակել է մեր համայնքի յարգանքը եւ երախտագիտութիւնը: Սրահում ներկայ են խուռներամ հանդիսականներ:

ԿՀԳՄ քարտուղար բանաստեղծ Գեւորգ Քրիստինեանը ներածական խօսքով սկզբնաւորեց հանդիսաւոր նիստը, հրաւիրեց Տաճատ վարդապետ Եարտըմեանին, որը ընթերցեց Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը, ապա կատարեց «Սբ. Սահակ եւ Սբ. Մեսրոպ» շքանշանի բաշխումը յոբելեարին: Մեսրոպ աւագ քահանայ Թաշճեանը ընթերցեց Արամ Ա կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը ուղղուած յոբելեարին: Ընթերցուեցին թեմի առաջնորդ Յովնան Տէրտէրեանի եւ Մուշեղ Մարտիրոսեանի օրհնութեան գրերը, ԿՀԳՄ-ի եւ Հայաստանի գրողների միութեան ուղերձները ուղղուած յոբելեարին: Հանդէսը վարում էր ԿՀԳՄ-ի գանձապահ, գրող Կիմա Կիրակոսեանը:

Յոբելեարի կենսագրութեան եւ գրական ու հրապարակագրական գործունէութեան զեկոյցում ներկայացրեց բանաստեղծ Գ. Քրիստինեանը: Գրչի ընկերոջ սրտի խօսք ասացին արձակագիր Պօղոս Գուբելեանը, «Հայ կեանք» շաբաթաթերթի խմբագիր Աբօ Չափարեանը, «Քաջ Նազար» հանդէսի կողմից բանաստեղծ Ներսէս Տէր Մեսրոպեանը:

Փաստաբան Վիգէն Սիմոնեանը, յոբելեարի արժանաւոր զաւակը, որդիական սիրոյ ու յարգանքի խօսք ասաց: Ասմունքողներ Անահիտ Մարտիրոսեանը, Գայանէ Ղազարեանը եւ Անահիտ Երեմեանը ընթերցումներ կատարեցին յոբելեարի գրուածքներից: Իսկ երաժիշտ Սալբի եւ Սօսի Քէրքնեանները սրինգով ու տափողով երաժշտական հաճելի կատարումներ ներկայացրեցին: Բեմ հրաւիրուեց յոբելեար Հրանտ Սիմոնեանը, նա իր սրտագին շնորհակալութիւնները յայտնեց ներկաներին:

Լոս Անջելես

Բացվեց Ժան Ալթենի արձանը

Փարիզում հրատարակվող ֆրանսահայ «Յառաջ» օրաթերթը տեղեկացնում է, որ սեպտեմբերի 17-ին Փարիզի քաղաքապետարանի կենտրոնական հրապարակում բացվել է Ժան Ալթենի նոր արձանը: Ժան Ալթենը 17-րդ դ. կեսերին Փալիվ գյուղի եւ շրջակա գյուղերի հարստացմանն է նպաստել՝ Արեւելքից տորոն ներմուծելով: Արարողության ժամանակ բարձրացվել է նաեւ հայկական դրոշը, ինչպես նաեւ բազմաթիվ հյուրերի շարքում ներկա է եղել Հայաստանի դեսպան Էդուարդ Նալբանդյանը, որն արարողությունը խորհրդանշական է համարել նաեւ Ֆրանսիայի եւ Հայաստանի դարավոր հարաբերությունների համատեքստում՝ հատկապես ընդգծելով այն, որ 2006-2007 թթ. Ֆրանսիայում հայտարարված է Հայաստանի տարի:

Գողացվել է եկեղեցու զանգը

Պոլսի հայոց պատրիարքարանի «Լրաբեր» էջը վկայակոչելով՝ Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը հայտնում է, որ անծանոթները գողացել են Կեսարիայի Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու զանգը: Ենթադրվում է, որ գողությունը կատարվել է զանգի մեջ ոսկի գտնելու ակնկալիքով: Գողությունը կատարվել է ժամկոչ պահակի բացակայության ժամանակ: Ոստիկանությունը հետաքննություն է սկսել:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Հայ շախմատիստներն ընդհատեցին Չինաստանի հաղթարշավը

Չեմպիոնության հարցը գրեթե փակված է

1-ին էջից

Իսկ այժմ անդրադառնանք 7-րդ տուրի իրադարձություններին: 7-րդ տուրում Հայաստանի հավաքականի մրցակիցները Չինաստանի շախմատիստուհիներն էին, որոնք մրցաշարում անհաջող են հանդես գալիս՝ եզրափակելով աղյուսակը: Բնականաբար, մեր շախմատիստները պետք է ձգտեին հնարավորին չափով խոշոր հաշվով հաղթել մրցակցին: Հավաքականի մարզիչները որոշել էին մի փոքր հանգստանալու հնարավորություն ընձեռել Վլադիմիր Հակոբյանին ու Կարեն Ասրյանին, ուստի նրանց փոխարինել էին Ռաֆայել Վահանյանն ու Սմբատ Լպուտյանը: Վերջինս աշխարհի թիմային առաջնությունում առաջին անգամ նստեց խաղասեղանի շուրջը: Մեր փորձառու գրոսմայստերի նորամուտը հաջող էր: Նա պարտության մատնեց Յու Վանգին: Հաղթական մյուս միավորը թիմին պարգեւեց Լեւոն Արոնյանը: Նա ֆիգուրի զոհաբերությամբ սուր գրոհ ձեռնարկեց եւ հասավ հաղթանակի Հուե Ժժաոյի հետ պարտիայում:

Ռաֆայել Վահանյանը չկարողացավ առավելության հասնել Թյու Հուանգի նկատմամբ: Գրանցվեց ոչ-ոքի: Նույնիսկ արդյունք գրանցվեց նաեւ Աշոտ Անաստասյանի եւ Ճեն Վանգի մրցավեճում, որն ավարտվեց վերջինը: Մրցակիցները մոտ 90 քայլ կատարեցին: Նավակային վերջնախաղում Աշոտը փորձում էր հաղթանակի ուղիներ փնտրել: Սակայն մրցակցուհին համառորեն պաշտպանվում էր եւ պարտիայի ավարտին մրցավարներին կանչելով, պահանջեց ոչ-ոքի գրանցել: Շախմատում այսպիսի կարգ գոյություն ունի: Եթե 50 քայլ խաղատախտակի վրա ոչ մի խաղաքար չի վերցվում կամ զինվորի քայլ չի կատարվում, ապա մրցակիցներից մեկի պահանջով մրցավարները պարտավոր են ոչ-ոքի գրանցել: Այդպես էլ եղավ: Այսպիսով, Հայաստանի հավաքականը հաղթանակ տոնեց 3-1 հաշվով:

Չինաստանի տղամարդկանց հավաքականը 3,5-0,5 հաշվով ջախջախիչ պարտության մատնեց ԱՄՆ-ի հավաքականին: Միակ ոչ-ոքին գրանցվեց Բու Քսյանչիի եւ Ալեքսանդր Օնիշչուկի մրցավեճում: Ուկրաինայի հավաքականը մեծ դժվարությամբ ոչ-ոքի խաղաց Կուբայի ընտրանու հետ: Ուկրաինացիներին պարտությունից փրկեց Վասիլի Իվանչուկը՝ հաղթելով Լազարո Բրուզոնին: Իսկ կուբացիներին հաղթանակ էր պարգեւել Յեսուս Նոգուեյրասը՝ պարտության մատնելով Պավել Էլյանովին: Դոմինգուես-Վոլոկիտին, Արենցիբիա-Կարյակին պարտիաներն ավարտվեցին ոչ-ոքի: Վրաստանի հավաքականը 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեց Իսրայելի ընտրանուն:

Սյոմինը հեռացավ հավաքականից, իսկ Վիսմանի ճակատագիրն անորոշ է

Ֆուտբոլի ՌԴ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Յուրի Սյոմինը հրաժարական է տվել, որն ընդունել է ֆուտբոլային միության նախագահ Վիտալի Մուտկոն: Յուրի Սյոմինը հայտարարել է, որ մտադիր է աշխատել որեւէ ակումբում եւ իրեն ավելի շատ ակումբային մարզիչ է համարում: Իր հերթին Վիտալի Մուտկոն շնորհակալություն է հայտնել Սյոմինին՝ կատարած աշխատանքի համար, նշելով, որ թեեւ նրան չհաջողվեց հավաքականին ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության եզրափակիչ դուրս բերել, սակայն ազգային թիմը պարտություն չկրեց եւ վատ հանդես չեկավ:

Ռուսական լրատվամիջոցների հաղորդագրության համաձայն, Յուրի Սյոմինն արդեն նախնական բանակցություններ է վարել Մոսկվայի «Դինամոյի» հետ: Վերջինիս գլխավոր մարզիչ Իվո Վորտմանն արդեն ազատվել է զբաղեցրած պաշտոնից: Սյոմինը նշել է, որ մինչեւ որոշում կայացնելը դեռ պետք է հանդիպի Մոսկվայի «Լոկոմոտիվի» տնօրենների խորհրդի ղեկավարների եւ ակումբի նախագահ Վալերի Ֆիլատովի հետ:

Ինչ վերաբերում է ՌԴ հավաքականի գլխավոր մարզչի թեկնածուներին, ապա նշվում են Անատոլի Բիշովեցի, Վիկտոր Պրոկոպենկոյի, Ալեքսանդր Բորոդյուկի եւ Միխայիլ Գերշկովիչի անունները: Վիտալի Մուտկոն հայտարարել է, որ մինչեւ փետրվար հավաքականի գլխավոր մարզչի հարցը վճռված կլինի:

Եթե Յուրի Սյոմինի ճակատագիրն արդեն հայտնի է, ապա Հայաստանի հավաքականի եւ «Փյունիկի» գլխավոր մարզիչ, հոլանդացի Հենկ Վիսմանի՝ Հայաստանում գործունեությունը շարունակելու հեռանկարները դեռեւս անորոշ են: Նրա պայմանագրի ժամկետը մոտենում է ավարտին, սակայն Վիսմանն այդ հարցի շուրջը դեռեւս չի բանակցել ՀՖՖ նախագահ Ռուբեն Հայրապետյանի հետ: Առաջնության ավարտից հետո նա պատրաստվում էր մեկնել հայրենիք՝ անցկացնելու արձակուրդը: Իսկ թե Վիսմանը կրկին կվերադառնա՞ Հայաստան, դժվար է կանխագուշակել:

Մեկնարկել են ուսանողական խաղերը

Հանրապետական ուսանողական 7-րդ խաղերի ծրագրում ընդգրկված է յոթ մարզաձեւ՝ կրոս, սեղանի թենիս, շախմատ, բասկետբոլ, վոլեյբոլ, ձեռքի գնդակ եւ ֆուտբոլ: Մրցումներին մասնակցում են հանրապետության պետական եւ մասնավոր 64 բուհերի ուսանողները:

Առաջինը մրցապարեզ դուրս եկան թեթեւատլետները: Աղջիկների 500 մ վազքում հաջողությունն ուղեկցեց վանաձորցի մարզուհիներին: Բոլորից արագ մրցատարածությունը հաղթահարեց Գայանե Բուլղադարյանը: Մրցանակային եռյակը կազմեցին նաեւ Մերի Ջավարյանն ու Գոհար Ասատրյանը:

Տղաների 1000 մ վազքում եւս լավագույնը վանաձորցի էր: Տիգրան Մանուկյանը բոլորից արագ հաղթահարեց մրցատարածությունը: Թիմային հաշվարկով առաջին տեղը զբաղեցրեց Գյումրիի մանկավարժական ինստիտուտի թիմը: Նոյեմբերի 11-ին իրենց մրցավեճը կսկսեն սեղանի թենիսիստները:

Մնաց երեք թեկնածու

Մալթայի Սան Անտոնե քաղաքում անցկացված ՈւԵՖԱ-ի գործկոմի նիստում փակ, գաղտնի քվեարկությամբ ֆուտբոլի Եվրոպայի 2012 թ. առաջնության անցկացման համար հայտ ներկայացրած 5 թեկնածուներից ընտրվեցին 3-ը: Նվազագույն ձայներ հավաքած Թուրքիան (6 ձայն) եւ Հունաստանը (2) դուրս մնացին հետագա պայքարից: Եվրո-2012-ի կազմակերպիչ երկիր դառնալու համար պայքարը շարունակում են Իտալիան (11 ձայն), Խորվաթիան ու Հունգարիան (9), Լեհաստանն ու Ուկրաինան (7): Կազմակերպիչ երկիրը հայտնի կդառնա 2006 թ. դեկտեմբերին:

Հաղթանակ առաջին փորձից

Քենիացի անվանի վազորդ Փոլ Տերգատն առաջին անգամ մասնակցելով Նյույորքյան մարաթոնին, դարձավ հաղթող: Նա մրցատարածությունը հաղթահարեց 2 ժամ 9 րոպե 30 վայրկյանում: Անցյալ տարվա հաղթող հարավաֆրիկացի Խենդրիկ Ռամալան Տերգատին զիջեց ընդամենը 1 վրկ-ով: Մարաթոնյան վազքի 36-ամյա պատմության ընթացքում սա առաջին դեպքն է, որ մարզիկները վերջին 100 մետրը վազեցին կողք-կողքի:

Կանանց մրցավեճում լավագույնը լատվիացի Ելենա Պրոկոպչուկն էր (2 ժամ 24 րոպե 41 վրկ): Նա եւ առաջին անգամ էր հաղթող ճանաչվում Նյու Յորքում:

Հայ ծանրորդները կձգտեն բարձր արդյունքների

Քաթարի մայրաքաղաք Դոհայում իրենց մրցավեճն են սկսում ծանրորդները, որոնք կվիճարկեն աշխարհի առաջնության պարգեւները: Քաշային բոլոր կարգերում էլ համառ մրցակցություն է սպասվում մրցանակային տեղերի համար:

Ծանրամարտը Հայաստանում հեղինակավոր մարզաձեւերից է եւ հարուստ ավանդույթներ ունի: Մեր ծանրորդները մշտապես հաջող են հանդես եկել միջազգային ամենաբարձր ու հեղինակավոր մրցաշարերում՝ տուն վերադառնալով մեդալների հարուստ ավարով: Ճիշտ է, վերջին տարիներին ծանրամարտի աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններում մեր դյուցազունների ցուցանիշներն այնքան էլ բարձր չեն, սակայն ամեն անգամ հայ մարզասերները մեծ ակնկալիքներով են սպասում նրանց մրցելույթներին:

Ծանրամարտի Հայաստանի հավաքականը գլխավոր մարզիչ Ռոբերտ Հովհաննիսյանի, մարզիչներ Ռոման Դանիելյանի, Միեր Ղազարյանի եւ Խաչատուր Քյափանակցյանի գլխավորությամբ բավական լրջորեն է նախապատրաստվել տարվա գլխավոր ստուգատեսին՝ ուսումնամարզական հավաքներ ու պարապմունքներ անցկացնելով Երեւանում ու Արարատի «Այգ» մարզաբազայում: Դրանց արդյունքում հաստատվել է հավաքականի վերջնական կազմը: Դոհայում մեր թիմի կազմում մրցահարթակ դուրս կգան 6 ծանրորդներ: Ինչպես միշտ, հավաքականի գլխավոր հույսը գերծանրքաշային, մեր ամենափորձառու ծանրորդ, Եվրոպայի կրկնակի չեմպիոն ու ռեկորդակիր Աշոտ Դանիելյանն է: 69 կգ քաշային կարգում հանդես կգան մրցակցային զգալի փորձ ունեցող Արմեն Ղազարյանը, ինչպես նաեւ թիմի նորեկ Արթուր Դանիելյանը: 85 կգ քաշային կարգում էլ Հայաստանը կներկայացնի 2 ծանրորդ՝ փորձառու Արսեն Մելիքյանը եւ երիտասարդ մարզիկ Տիգրան Մարտիրոսյանը: Վերջինս այս տարի հաջող մրցելույթներ է ունեցել պատանեկան եւ երիտասարդական առաջնություններում՝ դառնալով մրցանակակիր: Վեցերորդ մասնակիցը Հովհաննես Ամրեյանն է (77 կգ): Մարզիչների հավաստմամբ, մեր ծանրորդները ձգտելու են բարձր արդյունքներ ցույց տալ Դոհայում:

Դավիթ Նալբանդյանը հանդես կգա Շանհայում

Եթե ուժեղագույն թենիսիստուհիները Լոս Անջելեսում արդեն սկսել են իրենց մրցավեճն աշխարհի ուժեղագույն մարզուհուն որոշելու համար, ապա թենիսիստները հարաբերությունները կպարզեն Շանհայում, նոյեմբերի 13-20-ը: Մասնակից 8 ուժեղագույն թենիսիստների նախնական ցանկում Դավիթ Նալբանդյանն ընդգրկված չէր: Սակայն վնասվածքի պատճառով մրցաշարից հրաժարվել է ամերիկացի Էնդի Ռոդիկը եւ Դավիթ Նալբանդյանն իրավունք է ստացել հանդես գալու Շանհայում:

Մրցաշարին չի մասնակցի նաեւ ավստրալացի Լեյթոն Հյուիթը, որի կինը շուտով ծննդաբերելու է: Նրան կփոխարինի արգենտինացի Գաստոն Գաուդիոն, որն այս մրցաշրջանում արդեն 5 մրցաշարում հաղթող է ճանաչվել: Այսպիսով, Շանհայում մրցավեճի կբռնվեն Ռոջեր Ֆեդերերը, Ռաֆայել Նադալը, Դավիթ Նալբանդյանը, Անդրե Աղասին, Գիյերմո Կորիան, Նիկոլայ Դավիդենկոն, Իվան Լյուբիչիչը եւ Գաստոն Գաուդիոն:

Թենիսիստուհիները սկսեցին մրցավեճը

Լոս Անջելեսում իրենց մրցավեճը սկսեցին ութ ուժեղագույն թենիսիստուհիները, որոնք վիճարկում են աշխարհի ոչ պաշտոնական չեմպիոնի տիտղոսը: Հաղթողը կստանա 1 մլն դոլար եւ 485 վարկանիշային միավոր: Այս մրցաշարի արդյունքներով կորոշվի ոչ միայն աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստուհին, այլեւ դասակարգման ցուցակի առաջատարը: Ներկայումս թիվ 1 թենիսիստուհու կոչմանը հավակնում են ամերիկուհի Լինդսեյ Դեւենպորտն ու բելգիացի Կիմ Կլայստերսը: Դեւենպորտի հաշվին գրանցված է 4820 միավոր, Կլայստերսը նրանից հետ է մնում 155 միավորով:

Հիշեցնենք, որ մասնակիցները վիճակահանությամբ բաժանվել են 2 խմբի: «Սեւ» խմբում ընդգրկված են Կիմ Կլայստերսը, Ամելի Մորեսմոն, Մարի Պյերսը, Ելենա Դեմենտեւան, «կանաչ» խմբում՝ Մարիա Շարապովան, Լինդսեյ Դեւենպորտը, Պատի Շնիդերը եւ Նադեժդա Պետրովան:

Մասնագետների կարծիքով, հաղթողի գլխավոր հավակնորդուհիները Կիմ Կլայստերսն ու Լինդսեյ Դեւենպորտն են: Դեւենպորտն ընթացիկ մրցաշրջանում շահել է 6 մրցաշար, Կլայստերսը՝ 9: Դեւենպորտը հաղթանակով սկսեց մրցաշարը՝ առավելության հասնելով Նադեժդա Պետրովայի նկատմամբ (6-2, 7-6): Մարիա Շարապովան եւս հաջող մեկնարկեց՝ երեք խաղափուլում պարտության մատնելով շվեյցարուհի Պատի Շնիդերին (6-1, 3-6, 6-3): Իսկ ահա, Կիմ Կլայստերսն առաջին մրցախաղում անհաջողության մատնվեց՝ զիջելով Մարի Պյերսին (1-6, 6-4, 6-7):

Չեմպիոնը որոշվեց բանտում

Բռնցքամարտի յուրօրինակ մենամարտ տեղի ունեցավ Թաիլանդի ուղղիչ-աշխատանքային գաղութի մարզադահլիճում: Ճապոնացի Նանակո Կիկուչին 7-րդ ռաունդում տեխնիկական նոկաուտով պարտության մատնեց թաիլանդցի Նոնգմայ Սոր Սիրիպորնին եւ նվաճեց թեթեւագույն քաշում բռնցքամարտի համաշխարհային խորհրդի վարկածով աշխարհի չեմպիոնուհու տիտղոսը: Գաղութում մենամարտի անցկացման պատճառն այն էր, որ Սիրիպորնը թմրանյութերի տեղափոխման համար 6 տարվա ազատազրկման է դատապարտվել եւ պատիժն է կրում այդ հիմնարկությունում:

Ուղղիչ-աշխատանքային գաղութների վարչության պետ Նատի Չիսավանգը հետեւյալ կերպ է մեկնաբանել այդ մենամարտի անցկացումը. «Մենք համաշխարհային հանրությանը ցանկանում ենք տեղյակ պահել, որ նույնիսկ բանտերում հարգում են մարդու իրավունքները: Մենք զարգացնում ենք սպորտը եւ կալանավորներին հնարավորություն ենք ընձեռում զբաղվելու իրենց սիրած մարզաձեւով, որպեսզի ազատվելուց հետո նրանց ավելի հեշտ լինի կրկին վերադառնալ կյանք»:

ԱԶԳ Օրվա հետքերով

Ռուսաստանում ապրելն ու աշխատելը կհեշտանա

Միայն հաջորդ տարի իշխանությունները ծրագրում են համաներում շնորհել 1 մլն ներգաղթյալների

Հավանաբար ազդված փարիզյան դեպքերից՝ Ռուսաստանյան միգրացիայի դաշնային ծառայությունը հանդուրժողականության արտառոց ժեստ է անում: Ինչպես տեղեկացնում է news.ru-ն, 2006 թվականի սկզբին այստեղ առաջին անգամ կիրականացվի միգրացիոն համաներում: Դա նշանակում է, որ Ռուսաստան աշխատանքի մեկնած արտասահմանցիները աշխատանքի իրավունքի եւ բնակավայրի գրանցման թույլտվությունները կարող են ձեռք բերել առանց ավելորդ գլխացավանքի: Աշխատանքային միգրացիայի դաշնային ծառայության պետ Վյաչեսլավ Պոստավնինը երեկ հայտարարել է, որ արդեն նախապատրաստվել է «Ռուսաստանի տարածքում արտասահմանցիների կարգավիճակի մասին» օրենքի փոփոխությունների նախագիծը: Նախագիծն արդեն ուղարկվել է կառավարություն: Ենթադրվում է, որ գալիք տարեսկզբին կընդունվի Պետդումայում, եւ Ռուսաստանը կդառնա «աշխարհում ամենալիբերալ միգրացիոն օրենսդրությամբ ամենահանդուրժողական երկիրը»:

Ծառայության տվյալներով՝ այսօր Ռուսաստանում տարբեր գնահատումներով ապրում եւ աշխատում են 5-15 մլն անօրինական ներգաղթյալներ, որոնց 80 տոկոսը նախկին ԽՍՀՄ երկրների քաղաքացիներ են: Նրանց թվում, դարձյալ տարբեր գնահատումներով, Ռուսաստանում ապրում է 2-3 մլն հայ, տասերն առանց փաստաթղթերի, բայց՝ տարիներ փաստացի ինտեգրված ռուսական կյանքին: Աշխատանքի թույլտվության մեխանիզմը հեշտացվել է այնքան, որ այլ երկրի քաղաքացին Ռուսաստանում աշխատելու իրավունք կարող է ստանալ նույնիսկ սեփական երկրում՝ փոստով առաքելով անձնագիրն ու դիմումը: Ընդամենը 10 օրում նա կարող է ստանալ աշխատանքային միգրանտի պլաստիկ քարտ:

Դաշնային ծառայությունը հույս ունի, որ մի կրակոցով 2 նապաստակ է սպանելու: Նախ՝ ներգաղթյալ թաքնված զբաղվածությունը արեւերես հանելու ճանապարհով պետությունը լրացուցիչ միջոցներ կաշխատի աշխատանքային թույլտվություններից: Ընդ որում, հարկերը 4 հազարից նվազեցվելու են հազարի, բայց դրանց ընդհանուր գումարը կհասնի 15 մլրդ ռուբլու: Ըստ բնակության վայրի ներգաղթյալների գրանցումը եւս պարզեցվել է ընդամենը մինչեւ տեղեկացվություն, առանց նախկին բծախնդիր ստուգումների ու տեղեկանքների:

Միգրացիայի դաշնային ծառայությունը չի պատրաստվում երկրից քշել տարիներ այստեղ անօրինական հիմնավորվածներին: Պլանավորվում է 2006 թվականին համաներել 1 մլն մարդու:

Համաներման մեխանիզմն ավելի քան պարզացված է: Եթե ներգաղթածն իր կամքով չի գնում օրինականանալու, ծառայության բրիգադներն են այցելում նրան: Սովորաբար նրանք հանգստացնում են, որ եկել են ոչ թե տուգանելու, այլ մանրակրկիտ բացատրելու գրանցման նոր կարգի մասին:

Դատելով ըստ ամենայնի, ռուսական իշխանությունների այս անսպասելի քայլը նաեւ փարիզյան իրադարձությունների անմիջական արձագանքն է: «Եթե մենք այդ մարդկանց չօրինականացնենք, դարձնելու ենք անկանխատեսելի եւ դրդելու հանցագործության: Ֆրանսիական անկարգությունների պատճառը գործազրկությունն է եւ մարդկանց օտարվելը ֆրանսիական հասարակությունից»:

Անկախ դրդապատճառներից, փաստաթղթային բարդ ձեւակերպումներից ու հետապնդումներից հոգնած անօրինական ներգաղթածները, անկասկած, իբրեւ երկնային բարիք կընդունեն ռուսական իշխանությունների որոշումը: Կ. Դ.

ԱՄՆ-ում դպրոցականը գնդակահարել է դպրոցի փոխտնօրենին եւ ծանր վիրավորել տնօրենին

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեկ մարդ մահացել եւ երկուսը վիրավորվել են այն հրաձգության ժամանակ, որը երեքշաբթի օրը բացել է Ջեքսբորո քաղաքի (Թենեսիի նահանգ) դպրոցներից մեկի աշակերտը: Ինչպես հաղորդել է տեղական ոստիկանության ներկայացուցիչը, դեռահասին չի հաջողվել փախչել հանցագործության վայրից, եւ այժմ նա գտնվում է կալանքի տակ:

Միջադեպը տեղի է ունեցել տեղական ժամանակով ժամը մոտավորապես 14:30-ին, երբ դպրոցում պարապմունքներ էին ընթանում: Աշակերտը փաստորեն ներխուժել է դպրոցի տնօրինություն եւ անմիջապես սկսել է կրակել: Ուսմասվարներից մեկը մահացել է տեղում, իսկ ուսումնական հաստատության տնօրենը եւ մյուս ուսմասվարը ծանր վերքերով տեղափոխվել են մերձակա հիվանդանոց:

Դպրոցում պարապմունքները դադարեցվել են, եւ բոլոր երեխաներին ավտոբուսներով կազմակերպված ուղարկել են տները: Այս միջադեպի առթիվ կատարվում է հետաքննություն:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ջեռուցմանը չվերաբերող էներգախնայողության եւ վերականգնվող էներգիայի առաջնեկային նախագծերի իրականացման մրցույթ

Ի գիտություն էներգետիկայի բնագավառում գործող շինմոնտաժային, ինժեներական եւ ինժեներանախագծային բոլոր կազմակերպությունների

ԱՄՆ ՄԶԳ (USAID) հովանավորությամբ «Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկայի ոլորտում բարեփոխումների ամրապնդման եւ էներգետիկ անվտանգության ապահովման ծրագիր» իրականացնող PA Consulting Group ընկերությունը հայտարարում է

ՋԵՌՈՒՑՄԱՆԸ ՉՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ԱՌԱՋՆԵԿԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄՐՑՈՒՅԹ

PA Consulting Group ընկերությունը հրավիրում է համապատասխան որակավորում ունեցող ընկերություններին առաջարկներ ներկայացնել հետեւյալ նախագծերի իրականացման համար

1. 50 կվտ «Պտղնի» միկրոհիդրոկայանի կառուցում, գ. Պտղնի, Կոտայքի մարզ
2. 25 մ³ կենսագազի կայանի տեղադրում, գ. Վերին Պտղնի, Կոտայքի մարզ

Առաջարկների ներկայացումն ու պայմանագրերի կնքումը կատարվելու է յուրաքանչյուր նախագծի համար՝ անհատական սկզբունքով:

Մրցույթի մասնակիցների խորհրդակցությունը տեղի կունենա 2005 թ. նոյեմբերի 14-ին, ժամը 15:00, PA Consulting Group գրասենյակում: Խորհրդակցությանը կարող են մասնակցել բոլոր հետաքրքրված ընկերությունները՝ դիմելով Վահան Սարգսյանին՝ ստորեւ բերված հեռախոսահամարով:

Նախագծերին կարող են մասնակցել միայն էներգաարդյունավետության եւ էներգախնայողության բնագավառում փորձ ունեցող ընկերություններ: Մրցույթին փաստաթղթերի եւ յուրաքանչյուր ծրագրի մանրամասն նկարագրության համար, ինչպես նաեւ մրցույթի անցկացման պայմանների, ուղեցույցների եւ այլ տեղեկատվության համար դիմել Վահան Սարգսյանին՝ «Էներգետիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՓԲԸ աշխատանքային օրերին, ժամը 10:00-16:00-ը:

Հասցեն՝ ՀՀ, 375025, Երեւան, Մյասնիկյան պողոտա 5/1
Հեռախոսներ՝ (374 10) 566 091, Վահան Սարգսյան
Հեռախոս/ֆաքս՝ (374 10) 542 468

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

2005 թ. դեկտեմբերի 12-ին, ժամը 11-ին Վ. Վաղարշյան 14/4 հասցեում տեղի կունենա «Եռոտգնախագիծ» ՊՓԲԸ-ի կոլեկտիվի անդամ հանդիսացող անձանց ընդհանուր ժողով:

Ժողովի մասնակիցները մինչեւ 2005 թ. դեկտեմբերի 9-ը պետք է ներկայանան վերոնշյալ հասցեում եւ գրանցվեն ժողովի մասնակիցների գրանցամատյանում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 262850 հեռախոսահամարով:

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՂ ԽՈՒՄԲ

ՍՓՅՈՒՌ

ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ապրանքներ եւ ծառայություններ

• Հեռախոսով՝ **519999** • Տեղեկագրքերով
• Ինտերնետով՝ **www.spyur.am** • CD-տարբերակով

«Սիրիուս» ԲԲԸ-ի 2004թ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ — Ձև N1

Ակտիվ	տող	Նախորդ տարվա վերջին	Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) վերջին
1	2	3	4
I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	010	37429	30079
Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ	020	2904	2904
Ոչ նյութական ակտիվներ	030		
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	040	135	135
Այլ ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ	050		
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	060		
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ, այդ թվում՝	070		
	071		
	072		
	073		
	074		
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	080	40468	34018
II. Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	090	12390	10890
Աճեցվող եւ բտվող կենդանիներ	100		
Արագամաշ առարկաներ	110	18527	18125
Անավարտ արտադրություն	120	229	67514
Արտադրանք	130	67439	
Ապրանքներ	140		
Տրված ընթացիկ կանխավճարներ	150		
Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	160	395	532
Կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքեր բյուջեի գծով	170	991	409
Այլ դեբիտորական պարտքեր	180	218	218
Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ	190		
Դրամական միջոցներ եւ դրանց համարժեքներ	200	7539	9863
Այլ ընթացիկ ակտիվներ, այդ թվում՝	210	453	257
	211		
	212		
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	220	108181	107808
ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	230	148649	141826

Պասիվ	տող	Նախորդ տարվա վերջին	Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) վերջին
1	2	3	4
III. Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի զուտ գումար	240	61200	61200
Էմիսիոն եկամուտ	250		
Վերագնահատումից և վերաչափումից տարբերություններ	260	95553	89916
Կուտակված շահույթ	270	-15478	-10518
Պահուստային կապիտալ	280	1228	1228
Սեփական կապիտալի այլ տարրեր, այդ թվում՝	290		
	291		
Ընդամենը սեփական կապիտալ	300	142503	141826
IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	310		
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	320		
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	330		
Ոչ ընթացիկ պահուստներ	340		
Այլ ոչ ընթացիկ պարտավորություններ, այդ թվում՝	350		
	351		
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	360		
V. Ընթացիկ պարտավորություններ			
Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	370		
Կարճաժամկետ փոխառություններ	380		
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	390		
Ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	400		
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	410		
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	420		
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	430		
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր մասնակիցներին /հիմնադիրներին/	440		
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	450	5756	
Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ	460		
Ընթացիկ պահուստներ	470		
Այլ ընթացիկ պարտավորություններ, այդ թվում՝	480	390	
	481		
	482		
	483		
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ	490	6146	
ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	500	148649	141826

«Սիրիուս» ԲԲԸ-ի 2004թ-ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ — Ձև 2

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Նախորդ տարի (միջանկյալ ժամանակաշրջան աճողական)	Հաշվետու տարի (միջանկյալ ժամանակաշրջան աճողական)	Նախորդ տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան	Հաշվետու տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան
1	2	3	4	5	6
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ	010	71412	4623	13093	37
Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք	020	-37429	-4461	-6912	-37
Համախառն շահույթ /վնաս/	030	33983	162	6181	
Իրացման ծախսեր	040				
Վարչական ծախսեր	050	-53983	-17568	-5589	-4363
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից շահույթ /վնաս/	060	-20000	-17406	592	-4363
Գործառնական այլ եկամուտներ, այդ թվում՝	070	14033	4343	1350	531
Այլ ակտիվի իրացում	071	11397	3766	924	369
Եկամուտներ վարձակալությունից	072	1459	296	165	60
Գործառնական այլ ծախսեր, այդ թվում՝	080	-4862	-279	-268	100
	081				
	082				
Գործառնական շահույթ /վնաս/	090	-10929	-13342	1674	3932
Ֆինանսական ծախսեր	100				
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով շահույթ /վնաս/	110				
Ընդհատվող գործառնությամբ վերագրելի ակտիվների վաճառքից և պարտավորությունների մարումներից շահույթ /վնաս/	120				
Այլ ոչ գործառնական շահույթ /վնաս/, այդ թվում՝	130	11359	12665	150	3716
Հիմնական միջոցների վաճառից	131	11359	12665	150	3716
Սովորական գործունեությունից շահույթ /վնաս/	140	430	-677	1824	-216
Արտասովոր դեպքերից շահույթ /վնաս/	150				
Զուտ շահույթ /վնաս/ նախքան շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումը	160	430	-677	1824	-216
Շահութահարկի գծով ծախս /հատուցում/	170				
Զուտ շահույթ /վնաս/ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	180	430	-677	1824	-216
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ /վնաս/*	190				
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նոսրացված շահույթ /վնաս/*	200				

Ղեկավար՝ Ս.Պողոսյան

Կ.Տ. Գլխ. հաշվապահ՝ Ս.Մկրտչյան

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

Լրատվական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համար՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.: Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 9.11.2005, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Գինդ» տպագրատանը: